מסכת פורים

מן

תלמוד שכורים

עם פירש"ה ותוספות מרובה ומהרש"ע

נתחדשה ונכתבה מחדש מסכת זו וניתוספו בה כמה חידושים בגמ' ופירש"ה ותוספות מרובה ע"י השיכור הגדול מהור"ר ברזא מחביות:

ועתה נוספו גם הגהות ותוספות חדשים מכנכו הרי
גפני דבבל ראש שכורי אפרים הגאון מוה' משקה
מק"ק ״ז והגאון מוה' דס ענב מק"ק כורה יע"א

גם

הגדה לליל שכורים

מאחד המפורסם בחכמת השתיה נצר נחמד

מגזע יין

גם,

סליחות לפורים

מחד מרבוותא דרבנן קשישאי יי"ע

אור

לארבעה עשר בודקין את המים מן הבתים ומן החצרות. כל מקום שאין מכניסין בו מים אין צריך בדיקה: **גמ'** מה"מ אמר קרא ובער' הרע מקרבך ואין רע אלא מים שנאמר והמים הרעי'. אמר רב חמרא מי פירות אסור לשתו' בפורי' מ"ט אמר קרא לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואין שמחה אלא ביין שנא' ויין ישמח לבב אנוש כתיב רב יינא לא מצא יין ישת' עסים ועסים מי פירות הוא שנא' מיין הרקח מעסים רמוני. שאני עסים דאיתק' ליין דכתי' גבי הדדי תינח עסים מי דבש מאי איכא למימר שאני מי דבש דמשכרי אי נמי מאי דבש דבש דבורי' דלאו מי פירות נינהו אי הכי מי פירות דהיינו י"ש להתרי וכי תימא ה"נ והתני' השותה י"ש בפורי' יוצא י"ה אלא מהוורתא כדשנינן מעיקר' ומסייע ליה לרב שתייא דא"ר שתיין כל המשקין המשכרין אדם יוצא בהן י"ת בפורים ואפי' מי פירות ואיקלע רב כדא לנבת' למזבן שומשמין אשכח לרב יינא כי הוה קאי ותלי אעיבר' דדשא ובעי מיניה מהו לצא' ידי הובתו בפורי' בשכר א"ל לאו והן ורפיא בידיה עד כי אתא רב דנא ואמר בשכר נמי יוצאין א"ל רב כדא מנא לך הא א"ל מקרא אני דורש אל י"שב תשת שמע מינה בשכר נמי יוצאין השתא דאתית להכי האי מי פירו' למעוטי מי תפוחים ומי אגסים ואלא הא דתני' לא מצא יין ישתה עסים ולא קתני נמי שכר תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר יי"ש יתיב רב שתיין ודר' סכרא נהרג בפורי' נאמר כאן כרע נפל ונאמר להלן אשר החילו' לנפול מה להלן פורי' אף כאן פורים מכדי פירי' הוה מ"ט יהבה ליה חלב הוא

אור לארבעה עשר. פרש"י לפני ארבעה עשר דקרי לערב אור פ"ד שקורין לסומא סגי נהור: בודקין. בגמר' מפרש טעמא מן הבתים ומן החצרות בגמרא פריך ל"ל למיתני חצירות: כל. בגמ' מפרש הא כל לאתויי מאי: **גמ'** מה"מ. דמים בפורים צריכים בדיקה: מי פירות. מי משקין הנעש' מפירות בער"א בנפ"ז: לא מצא יין. ברייתא הוא במס' סכורי': מעסים רמונים. הולך לאתויי קרא דאי בלא קרא הוה אמי למימר דעסים לאו מי פירות הוא שנא' והכרי' יספו ספים א"ה לאידך שנויי דר"ח קא פרי' דמשני מי דבש לאו מי פירות הוא ומשמע דשאר מי פירו' אף דמשכרי נמי אסור כמו שעושין במדינות אשכנ"ז שקורין ברא"ג"ד ויין: למזבן שומשמין. מפי מורי הזקן שמעתי למזבן שם שמן ונתחלף להם שם שמן לשומשין ונרא' למורי דמלת' אגב אורח' קמ"ל דסמוך לפורים היה והיה מזבין לעשות מהן מלייתא לבבות ולחמניות שקורין בל"א המן טאש: אסברא דדשא. אסקופת הפתח: השתא דאתית להכי. דיוצאין נמי בשכר: האי מי פירות. דאמר ר"ח שאין יוצא בהן ידי חובתו: ה"ג מי תפוחי' ומי אגסים. שם מקומו' שעושין מהם משק'. תנא ושייר. כן דקדק התנא בברייתא' שלא למיתני הכל: סיסר' נהרג בפורי' א"ס דל"ג להו לפי שמשמ' בכאן דנכרי נ"כ חייב בשתי' ולקמן לא תני אלא בהמה חיה ועוף וכי תימא תנא ושייר איכא למפרך מאי שייר דהאי שייר: נאמר כאן. אצל סיסרא ונאמר להלן אצל המן: מכדי פורים הוה. ותנן במתניתין אור לארבעה עשר בודקין את המים מפני שנתחייב לשתות יין: מאי טעמא יהבה ליה חלב כיון דחלב הוא

בודקין תימא דקתני בדיקה גבי מים בשלמא לגבי חמץ שפי' דלא בדיל' מיניה כולי שתא אבל מים בשלמא פנויים שפיר דלא בדילי מני' אבל פפירי' מ"מ וי"ל דלא פלוג ועוד י"ל דפנוים נמי לא בדילי מני' דקא מדרכי לאפויי ולבשולי: ועסים מי פירות נינהו. תימ' למה לי' לרב יינא לאקשויי מברייתא ממתניתין הוה מצי לאקשויי דקתני בודקין את המים ואי ס"ד מי פירות נמי אסור ליתני מי פירות נמי וי"ל דניח' ליה לאקשויי מברייית' דקתני בהדיא מלאקשויי ממתני' דהוה צריך למיפרך מדיוקא: סיסרא נהרג בפורי'. אית ספרים דלא גרסי להו. ואין למחוק הספרים דנכרי לא גרע מבהמה דתנן במתני' דח"י בשתיה: מאי טעמא יהב' לי' חלב. מכאן נרא' לר"ם דנכרי המתאכ' אצל ישראל ברעהו דמצו' לשתותו יין לשכרו מדקא פריך הגמ' מאי טעמ' יהב' ליה חלב

מפקר

מהרש"ע הוס' ד"ה בודקין כ"ק אמאי לא הקשו הפוס' קושיא שעומס מזה מאי

קאמר

וקשה כיון דפורים הוא מנא שקלת יפל חלב והא מספקא דלא משכר ובזה אין יולאין י"ח בפורים: באילן
תנן בודקין את המים וי"ל שהשאילו אותם מנכרי סרק נראה למורי השמש לפי שרלה לעקור את ישראל
שביגה: לפי שגרם לישראל. תימה וכי הוא גרס ולבטלן מפרי' ורביה ואילן סרק ג"כ אינו עושה פרי:
להם לשתית יין ומקוד' לא שתו יין. י"ל דהכי קאמר ל"ל למתני בת' ול"ל למתני חלרו'. ליתני הד מינייהו

רב חמרא שהוא גרם להם לשתות יין בפורים הרבה עד שישתכרו משא"כ בשאר ימות השנה שאסור להם לעשות כן: קמ"ל וכי תימא לתני חלרות וכ"ת בתים. וי"ל דאי הוה תני חלרות ה"א מאי חלרות מן הבתים שבחלרות אבל החלרות לא יבדוק להכי תני בתים וחלרות לאשמעינן דאפילו בחלרות נמי יבדוק:

תוס' חדשים

על גבי הנהר בפורים. וא"ת הא הוי לועג לרש וי"ל משום שאסור לשתות מים בפורי' חשבינן להו ביום הזה כאלו אינם כלל בעולם. ואין להקשות יהא איכא סכנתא שמא תעמוד עליו נחשול של ים לטובעו דנפיש רותחיה על שמבזין אותו ביום הזה. דנקטינן דבערב פורים סמוך לחשכה מעבירין שהו

הוא שאל שלא כהוגן והיא נתנה שלא כהוגן הוא שאל שלא כהוגן שנא' מים שאל היא נתנה שלא כהוגן שנאמר מים שאל חלב נתנה. אמר רב שתיין עץ שנתלה בו המן של גפן היה שנא' ויתלו את המן על העץ ונאמר מעץ הגפן עץ עץ לגזרה שוה. א"ר חמרא ראוי היה המן לתלות באילן ס"ק ומפני מה זכה לגפן לפי שגרם להם לישראל לשמוח בפורים. מן הבתים ומן החצרות. למה לי למיתני בתים ל"ל למתני חצרות צריכא דאי תנא בתים הוה אמינא דוקא בתים דבפניו הוא אבל חצרו' דלאו בפניו הו' לא קמ"ל: כ"מ שאין מכניסין בו וכו' האי כל לאתויי מאי לאתויי טרתף. ת"ר המוציא מים בתוך ביתו בפורי' צריך שיתן עליו עפר עד כמה עד כדי חפישת הכלב:

מתני' מי שיש לו בור בחצרו בפורים חייב לבטל בג' מחיצות ואילך: **גמ'** תנן אמת המים העוברת בעיר אסור לילך עד שפתה בפורים. עד כמה ירחיק. פליגי בה רב שתיין ורב שכרן חד אמר ארבע אמות יחד אמר כמלא עיניו. מאן דאמר ד' אמות סבר לא גזרינן ראיה אטו שתיה ומאן דאמר כמלא עיניו סבר גזרינן ראיה אטו שתיה. אמר כר אמת המים עוברת כו' אמר ר"י לא שנו אלא

ותיתי אידך מני': דבפניו הוא. וחיישינן דלמא יפכח וישתה אבל בחלרות דלא בפניו הוא לא חיישינן דלמא יפכח וישת' קמ"ל דאפילו בחלרות חיישינן דלמא ילמא מאוד וישתה להכי תני תרווייהו:

מתני' ביר שהם בור שיש בו מעיין ניכפ דאי אפשר לבפר ויבטיטול שגי דלאו דידי' הוא לעבור עליהם בבל יראה: **ג'** בג' ד' אמות. הא דנקט ד' אמות דקיי"ל ד' אמות של אדם קונו' לו והוה דידיה אבל חוץ לד' אמות לאו דידיה הוא ואינו עובר עליו דשהם בור ברשות הרבים הוא ולא קרינן ביה לא יראה לך: שפת הנהר. אפילו מי הנהר ללולין:

בצלולין אבל בעכורין לא טעמא מאי דלמא אתי למישתי מיניה וכיון דעכורין הן לא גזרינן מסייע לרב דנא דאמר רב דנא מותר לילך על שפת הנהר בפורים מ"ט דלא חזי למישתי. ואמר רב דנא מותר להפליג בספינה מלא חביות יין ע"ג הנהר בפורים מ"ט לא שביק היתרא ואכיל איסורא: ת"ר פורים שירדו גשמים יסגור אדם בתוך ביתו ואוכל ושותה ושמח לבו ואם יצא לחוץ עובר בלא תעשה. מתיב ר"ה לא יראה לך שלך אי אתה

מהרש"א

קאמר התנא בודקין אור לי"ד דהא גריכים לאפויי ולבשולי בגס אדרבה כלא הוא גרס להם להפסיד ממון הרבה שצריכים לכבוד פורים ויש ליישב בדוחק דהא דקאמר אור י"ד אמים לקנות יין הרבה על פורים עד שישתכרו. ולזה תירצו דאי לאו הרבה קאי ואתר הכי"ל יבער המים וק"ל: בד"ה לפי הוא היה ישראל מבוזים ממון הרבה כל ימות השנה על שגרם להם כו' יש לדקדק מאי קשה להו לתוס' וכי לא יין עכשיו שהוא גרם להם לישראל לשתות בפורים ירא ידעו תירוצם בזה והלא תלמיד ערוך הוא שאלו לשתות ישראל לאמם כל השנה כולה בבתים כדי שיהא להם מצות בפורים עד שישתכר וא"כ מאי קשה להו ויש ליישב בדוחק הרבה על פורים וזה זכות הוא שבשבילו ימצאו ישראל כל דודאי ידעו התוס' זה אלא הכי קא קשיא להו מאי זכות עביד השנה מלשתות וק"ל:

אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה כי מטו לארעא כדידיה דמיא שנאמר והארץ נתן לבני האדם. וכנא לך דמצוה לסגור אמר רב חמרא שנא' לך עמי בוא בחדריך וסגור דלתיך עד יעבור זעם אל תקרי זעם אלא זרם ואין זרם אלא מטר שנא' זרם מים עבר. ורב שתיין אמר מהכא נאמר יעבור ואין העברה אלא במים שנאמר זרם מים עבר והא ביין נמי כתיב העברה שנא' כגבר עברו יין האי בגברא הוא דכתיב רב כדא נפיק לשוקא ביומא דפורים והוה אתי מטרא והוה כגיף עינוהי ורהיט לביתיה מאי קרא עוצם עיניו מראות ברע ואין רע אלא מים הרעים מכדי מגיף עינוהי האיך הוה מצי רהיט שאני רב כדא דתברא רבה היא אתרחיש ליה ניסא. א"ר שתיין גשמים בפורים סימן רע לשונאיהם של ישראל משל למה הדבר דומה לעבד מקשט' ליה הכא לרביה ובא רביה ושפך לו קיתון של מים על פניו: **מתני'** המזיק יין של חבירו בפורים רבי שתיין משלם תשלומי כפל: **גמ'** רבי שתיין מאי עבידתיה אלא אימא הכי רבי שתיין אמר משלם תשלומי כפל מ"ט דרב שתיין חדא משום היזק ממונא וחדא משום ביטול מצו'. רב שכרן מחייב ארבעה דברים נזק צער שבת ובושת נזק היינו קרא צער מפני שכל ישראל שמחים ומראהו עצוב. שבת השבתת שמחה. בושת בושת שכנו היינו צער היינו שבת אלא צער ביטול מצוה לימא רב שכרן דלא כמתניתין אין רבי שכרן תנא היא ופליג: אתמר פורי' אסור בתפל' דבי רב שכרן ורב יינא אמרו חייבי' בתפלה מ"ט דה"ק אילימ' משו' שכרו' נצלי והדר נשתי אלא משו דלא לימ' והן טל ומטר ורב יינא מצלי והכי מצלי יין ושכר. האי דנהית קמיה דרב שתיין בפורי' אמר ותן טל ומטר וגער ביה רב שתיין א"ל מי לא שמיע לך הא דרב שכרן אמרו ליה תלמידיו רבינו והלא כבר אמר משיב הרוח שאני שאלה מהזכרה מאי הוה עלה א"ר כדא כבר נמנו רבינו דביר' שתיין על דבי' ר' שכרן ואמרו דמצלינן ותן טו"מ והלכת' ותן יין ושכר:

פרק ב **הכל** חייבים בשתייה אחד אנשים ואחד נשים ועבדים ושפחות ר"ש אומר אף בהמה חיה ועוף: **גמ'** הכל חייבים בשתיה מה"מ א"ר דנא א"ק והימים האלה נזכרים ונעשים ואין זכירה אלא ביין ש אמר זכור את יום השבת לקדשו מה זכירה האמור בשבת ביין אף זכירה האמור בפורים ביין רב כדא אמר הא לא צריך קרא אתיא מק"ו מפסח מה פסח דלא הוה הצלה אלא משעבוד לגאולה חייב בשתיית יין פורים דהוה הצלה ממיתה לחיים אינו דין שחייב בשתיית יין בין למר ובין לשר אין לי אלא שתיה שכרות מנא להו בשלמא להיק מדהוה מצי למכתב נזכרים ונעשים

ליל

מגיף עינוהי. היה סוגר את פניו כדסגינן הגפת התריסין והיה עושה כן כדי שלא לעבור על בל יראה ובל ימצא ומש"ה מתני לה הכא לאשמעינן דלגשמים נמי עוברין על בל יראה: מקשטא ליה תכא. מסדר השלחן ומעריך אותו:

מתני' רב שתיין משלם תשלומי כפ'. בגמ' פרי' רב שתיין מאי עבידתי': תשלומי כפל. מפרש בגמ': **גמ'** בושת שכנו. שהוא בוש מפני שכינו שאין לו יין בפורים דלא כמתני'. דבמתניתין לא קתני רק משלם תשלומי כפ'. משום שכרות. דשכור אסור להתפלל משום שאין דעתו צלולה. דהוה נחית. כל ל' נחית בגמ' משמע תפלה: שאני שאלה מהזכרה. דמשיב הרוח אינו רק מזכי' גבורות גשמים וזה מותר אבל ותן טל ומטר שואלין על גשמים ואמרי' לעיל דגשמי' בפורים סי' רע הוא: הכל חייבים בשתיה. בגמ' מפרש הכל לאתויי מאי: רבי שכרן אומר. בגמרא מפרש טעמ':

כל יש מגדולתו ומעמידין שרו של יין תחתיו דאין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא: חוס' חדשים: אבל אתה רואה של אחרי' ושל גבוה. מכאן הוכיח רבינו שלמיאל דריחא לאו מילתא הוא דאי לאו הכי היכי מצי למחזי מים הא מתסני מריחו של איסור: דגברא רבה הוא. וא"ת האיך ילדו גשמי' בפורים השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כ"ש. כמעשה דחמורו של רבי פנחס בן יאיר שלא רצתה לאכול דבר שאינו מעושר צדיקים עצמם לא כל שכן י"ל דאין ה"נ שהי' ראוי לכך אלא שדורו לא הי' ראוי לכך:

גמ' חייב בשתיית יין של ד' כוסות: בא ורצה אמתלא לרב כדא דקאמ' להו לאשמועי' דשכרות בפורים מצוה: שם אתה מצא שכרות וגבי פורים נמי הוה הצלה ולא הולך לאתויי מקר' זה דמקרא קמא לא משמע שכרות: אמ"ם בגימ' הכי. כלומ' פורים במספר שלו כס ה' אותיותיו הוא במספר אמ"ם: מאן דאתיכשו בכליה. על הנפשות שנזר המן להשמיד: לעולם ימכור אדם. מכאן הורו רבותי דעני הגון אשר לא יכול לחזור על הפתחי' ואין לו במה לקנו' יין על פורים מותר למכור תפילין ומזוזות לקנות יין ונלמערתי על מאד שלא אוכל לקיים מצות שתיית יין בפורים אשריך בני אשריך. כי נס בתוך נס היה האחד שנזדמן למערה של לוט והשני שסקיתון הקטן נתברך לו עד שה"ל לשתות יין עד כדי שכרות: גמ' מה"מ. אע"ג דע"כ צריכים טבילה ביין לפי הא דתנן לעיל בודקין את המים וכו' מ"מ מקשי הכא למאי לו סמך מקרא א"נ ה"א דטובלין בכור העומ' בר"ה דלאו דידי' נינהו :

ל"ל אם אינו ענין לשתי' תנהו ענין לשכרו' אלא לרב כדא מנא ליה אמר לך רב כדא שכרות לא צריך קרא סברא הוא א"ר כדא בא וראה כ"מ שאתה מוצא הצלה שם אתה מוצא הצלה ושכרות ומנא ידעינן מנח ומלוט . נח ניצול ממבול נאמר וישת מן היין וישכר לוט ניצול מהפכ' נאמר ותשקין את אביהן יין ונאמר אחריו ולא ידע בשכבה ובקומה אי הכי גבי פסח נמי שאני גבי פסח דלא הוי הצלה אלא משעבוד . וא"ר כדא אותו יום ששתה נח יין פורים היה נאמר כאן ויחל נח ונאמר להלן ונח מאויביהם מה להלן פורים אף כאן פורים וא"ר כדא אותו יום ששתה לוט יין פורים היה ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר איכא אמ"ש שבבתי אמש בגימט' הכי הוה ר"ש אומר אף בהמ' חיה ועוף . בהאי קא מפלגי ת"ק סבר קימו וקבלו עליהם ועל זרעם על זרעם ולא על בהמתן ור"ב שבת אמר א"ק וכל הנלוים עליהם לרבות בהמה חיה ועוף ואידך וכל הנלוים לרבו' גוים ואידך לכתוב הנלוים וכל למה לי לרבו' בהמ' ואידך וכל לרבות עבדים ושפחות ואידך וכל הכל במשמע איכא דמתני לה הכי ת"ק סבר מאן דאיתנייהו בכלי' איתנייהו בשתי' ומאן דליתנייהו בכליה ליתנייהו בשתיה ור' שכרן סבר אתי' מנות' מנוחה משבת נאמר כאן בימים אשר נחו ונאמר להלן למען ינוח שורך וחמורך מה להלן בהמ' חיה ועוף אף כאן בהמה חיה ועוף :

ת"ר כל המשתכר בפורי' זוכה ורואה הוד גפן ביופיה ועוד תניא לעול' ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה יין לפורים א"ר שכרן פעם א' הייתי מהל' בדר' ובפורי' הי' ולא היה לי לשתות יין ונצטערתי עד מאוד ונעשה לי נס ונזדמנתי למערה א' ומערה של לוט היתה ומצאתי בה קיתון מלאה יין ונשתכרתי כי נח נפש' דרב שכרן נפק לוט לאפיה ואמר אשריך מפי אשריך : אתמר שכרות בפורי' רב שתין אמר עד הקא' ורב חמרא אמר עד שינה מ"מ דר' שתין א"ק שתו ושכרו וקיו מ"מ דר' חמרא. גמר קיחה קיח' מאר' נאמר כאן קיח' זנות יין ותירו' יקח לב ונאמר להלן קיח' ויפל עליו תרדמ' ויקח וגו' מה להלן שינ' אף כאן שינה:

מתני' כל חייבי טבילות שהגיע זמן טהרתן בפורי' טובלין ביין וסוטה ונזיר שותין ואין חוששין : גמ' מה"מ א"ק תרתי ביין את בשרי אל תקרי תרתי אלא טהרתי וסוטה ונזיר שותין ואין חוששין סוטה מנ"ל א"ק אחר תשת' מים אבל מקמי הכילא ונזיר מה"מ א"ד שתיין א"ק והימי' הראשונים יפלו אלו ימי פורים שאין נזירו נוהג בהן . ת"ר חולה בפורי' מותר להשקותו מים תנן הכל חייבי' בשתיי' יין מאי לאו אפי' חולה לא בריא אבל לחולה מאי לא א"ה הכל לאתויי מאי לאתויי חרש שוטה וקטן תדע דאל"ת הכי הא כתיב גבי דניאל ובשר ויין לא בא אל פי ודניא' בפורי' היכי הוה עביד אלא שאני דניאל דחולה הי' שנא' ואני דניאל נהייתי ונחליתי רופא חולה בפורים מותר להשקותו מים א"ר כדא לא שנו אלא חולה שיש בו סכנה אבל חולה שאין בו סכנה לא אפ"ה לא הוה עביד רב כדא עובדא בנפשי' דהוי עובדא ברב כדא דחלה ואיתסי מעט בפורים ואתא אסיא ויהיב ליה מאי דיהיב אסיא לחולה ואח"כ יהיב ליה מים ובעט ביה א"ל כל כי האי לא מקילינן כי נח נפשיה דרב כדא אמשיך ונגיד נהר דיין מקבריה אמרו כ"ע זכותו תרמא ליה :

מקום

מתני' מקום שנהגו לשתות הי אסור למזוג מקום שנהגו למזוג אין נוהגין יותר מכדי שליש: גמ' מ"ט עד כדי שליש אדם משתכר טפי בטל טעמ' ואנן שכרות בעינן וליכא א"ר שכרן הא דתנן עד כדי שליש היינו ביין הריף אבל בקלוש אין מוזגין אותו כלל אהמר יין שנמזג בכים קודם פורים אסור לשתות ממנו בפורים תבשיל שנתבשל בכים קודם פורים מותר לאכול ממנו בפורים מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא א"ר כדא רישא כיון דלאו אדעתיה חיישינן דלמא נתן יותר מכדי שיעורא וקא פסלי מים ליינא טעמא סיפא משום מים הא בטיל להו לגבי בשר:

הדרן עלך פרק הכל חייבים

מתני' הי. בלא מזיגה: כדי שליש דשיכרו חכמי שיכורי' דמד כדי שליש ראוי הוא להשתכר: גמ' בטל טעמא. ניטל הריפות היין לפני פורים ביום שניה עשר בלבד: בטלו להו לגבי בשר. אע"ג דאין מבטלין איסור לכתחילה הא קודם פורים עדין לא הוי המי' אסורין ובפורי' אין המים חוזרין וניעקר דמין בשאינו מינו אינו חוזר וניעור:

הדרן עלך פרק הכל חייבים

אין מוזגין אותו כלל. ר"ם אומר דהאי בקיאין לא מיירי אלא במקום דלא בקיאין במזיגא אבל במקום דבקיאין למזוג כראוי מוזגין אפילו בקלו': תוס' אומ' ר"ם דהאי מדי' אינן בקיאין בין חריף לקלוש לכן אין למזוג יין כלל כדמסקינן בכל דוכת' דספיק' דאוריתא לחומר' וכן פשט המנהג בכל מדינות הללו קודם פורי'. פי' בקונטר' ביום שנים עשר. ויפה פירש דאי אמרת ביום שלשה עשר נמי אסור למזוג אם כן היכי משכחת מזיגה כלל דבפורים גופה אסור לשתות מים בתוך היין משום בל יראה אלא על כרחך צ"ל דמותר למזוג בי"ג כיון דסמוך לפורים כוה יסיב אדעתיה:

הדרן עלך

פרק שלישי

ערב פורים סמוך למנחה אסור לשתו' יין ועסים וכל המשקין המשכרין כדי שישתה בפורים יין לתיאבון: גמ' ת"ר חסידים הראשוני' היו מפרישין עצמם שבעת ימים קודם פורים אבל חסידים האחרונים שותין ומשכרין כל הימים אמרו שכרות כל שעתיה ושעתיה זמניה הוא: מתני' מאימתי מתחילין לשתות בפורים מהערב שמש דבי רב שכרן ורב יינא אמרו מצאת הכוכבים: גמ' א"ר כדא משמיה דרב שכרן מצוה לאקדומי בשתי' בפורי' ולאחר בהפסקת' מאי קרא אמר קרא משכימי בבוקר שכר ירדופו ומאחרים בנשף יין ידליקם. כי אתא רב יינא אמר משמיה דרב שכרן דשביע ליה משמיה דרב שתיין ואמרו לה רב כדא כל השותה יין בפורים בפה מלא עליו הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו מה השמש מחמם את כל העולם אף היין מחמם את כל הגוף ותניא פעם אחת נתקבצו כל חכמי השיכורים בכרם ביבנה ושתו כל היום וכל הלילה ולא זזו משם עד שלא יכלו

מתני' מאימתי מתחילין לשתו'. לאו לאשמועינן דמקמי הכי לא אלא מאימתי הל מצות שתיית יין בפורים לפטור עליו בכל תאחר ואע"ג דתנן במתני' סמוך למנחה אסור היינו קרוב למנחה ממש והא דאמרינן לעיל בגמ' חסידים הראשונים מפורשין מלמן ז' ימים קודם פורים אינו אלא חסידות בעלמא: גמ' מצוה לאקדומי בשתיה בפורי' היינו ממש קודם הערב ממש דהא אמרינן לעיל במתני' ערב פורים סמוך למנחה אסור לשתות יין

תוס' חדשים

ומאחרים בנשף. לית הכי בנוסחאו' שלפנינו והכי אשכחנ' במס' זו מובא זמני כמו תנתי ביין וכו' וכן דרך הש"ס דרבנן לא הוי בקיאי בקראי: תוס' חדשים: ואוהביו כצאת השמש וכו'. תימא לר"ם למה ליה לדיוקי מדרשא הא פסוק' דקרא מוכיח דאוהבו דיין יאירו כפני המה ובמא מלתא דאתיא מדרשא חביבא ליה: תוס' חדשים: שלא ישתו יין בפורים

מהרש"ע

גמ' עד שלא יכלו לעמוד וכו' והיינו וכו' דהביטוי זה כלא פירשו רואות ליב שוהב בכו ואין יכול לעמוד על רגליו

יין: אלא ששתה. השיכור שותה כל כך כמו ששיפ׳ עד שימתה יאבן: והוא נכר. נראה בשנאמ קתני או אוני כוונ׳ אהלת מיוחד׳ וסתרה במאמ׳ ההוא וכדומ׳ לזה מצאנו הרבה פעמי׳ בגמ׳: פראנדרגוסיא אנסמנדל. בכלא בלע״ז: **מתני׳** אין בין יו״ט לפורים אלא שכרות בלבד. אבל לכל דבר הם שוין: **גמ׳** והא איכ׳ חיפוש. הוא מה שנוהגין להתלבש בפורי׳ במלבושי נכרים ומשימי׳ פרצוף על פניהם דלא מנכרי והוא ל׳ מקרא

התחפש ובואו: מסוה: פרצוף מצוייר בגוונים מאסק״א בלע״ז: מה פעל. במה שנטע כרם דכתיב ויחל נח איש האדמ׳ ויטע כרם. מכאן הורו רבותי׳ שיש לכל א׳ להשתדל בימיו ליטע כרם כדי שיספיק היין לדורות הבאים. והא כתיב התאנה חנטה פגיה והגפני׳ כמד׳ בגמ׳ ירוש׳ מקשי קראי אהדדי ואמר דפיין כאן שפוסין רצונו של מקום כאן שאין פושין רצונו של מקום ובגמרא דידן ליתא לא ידעו מה״ש מדרשה בעלמא מקרא לי׳ ואסמכיה אקרא כי על כן בגימטרי׳ יין: כל

יכלו לעמוד על רגליהם: ת״ר כל המזלזל בשתית יין בפורים חמש׳ מיני יסורין באין עליו. שנא׳ למי אוי ולמי אבוי למי מדנים ולמי פצעים חנם ולמי חכלילי עינים. ונאמר אחריו למאחרין על היין אשבחיה רב יינא לרב כדא א״ל לימא לן מר מילתא א״ל הכי א״ר חמר׳ נהירנ׳ כדא הוינ׳ טלי׳ והוינ׳ אצל רב יינא הזקן ואמר על מדוכה זו ישב רב שתיין הגדול ושתה ארבעה הין על אבן אחת עד שניכוה האב׳ היינו דאמרי אינשי אזל ושתה משפך על טרש׳. אמר רבה בר בר חמרא לדידי חזי לי האי אתר׳ והוה נהר תלתא מאה פרסי ועומקו כמארע׳ לרקיע וממנו שותין כל השיכורין רב שתיין אמר לדידי חזי לי האי אתרא והוי כברוכיא דבין הגרוני׳ מאי כרכ׳ דבין הגרוני׳ אמר כלל ספיגין מאי ספיגין אמר רב בצל קדירין מאי קלרוגין א״ר שומן אטליגין מאי אטליגין אמר רב אבלן פראנדרנוסיא: **מתני׳** אין בין יו״ט לפורים אלא שכרו׳ בלבד: **גמ׳** ותו לא והא איכא חיפוש שכרות חובה חיפוש אינה חובה אלא מנהגא סכדי מנהגא של ישראל תורה היא מאי חזו א״ר

בפורים: אית ספרים דגרסי ושיהו מים ומבבשת׳ הוא דפל זה ודאי לא התחפשו במלבושי נכרים דפ״ז הוא כדאמריך בדוכתא אחרינא אין מים אלא ת״ז שנאמר ימאסו כמו מים ופ״ז יסרג ולא יפגור. לכך מחק רב משק׳ האי מכל הספרים:

דנא לדידי אשתעי לי האי סבא ורויא שמיה פעם אחת גזרו מלכות על ישראל שלא ישתו יין בפורי׳ מה עשו התחפו במלבושי׳ נכרים ונתנו מסוה על פניהם ושתו ולא מכרי ומאותו השעה קבעוה לדורו׳ לזכר א״ר שתיין מאי דכתיב כי השתו׳ יהרסין צדיק מה פעל אל תקרי השתות אלא השתיות. צפה דוד שעתיד לעמוד מלכות רשעה על ישראל ויגזור שלא ישתו יין בפורים. אמר אם השתי׳ של מצוה יהרסין צדיק מה פעל ואין צדיק אלא נח שנא׳ ונח איש צדיק מה פעל שנטע כרם. רב יינא כי מטי להאי קרא בכי כי אומלל הגפן א״ל רב בדא אמאי קא בכית מר והא כתיב התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר א״ל נחמתני בני נחמתני: א״ר דנא בשעה שאמר יואל אין ענבים בגפן נהפכו פניהם של שכורים כשולי קדירה שנא׳ וכל פנים קבצו פארור עד שבא שלמה ואמר התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר. א״ר יינא לא ירדו מלאכי השרת לאברהם אלא לשתות יין שנאמר כי על כן עברתם כן בגימטריא הכי:

הדרן עלך פרק ערב פורים

מהרש״א

ואעפ״כ דעתו נכונה ואהן עד דלא ידע בין ימינו ושמאלו בשינן כפי גמ׳ דככלה או לדידן עד שתתפשו שינה או כד יקיץ ושיכור זה נאו נזכר בשום מקום והבתא מה רבותייכי דזקני שכורים כלא לא קיימו כמלוה כתקנה ויש לומר דבדורות הראשונים אף על פי שהיה דפסם מגולגלת מרוב שכרות אף על פי כן היו יכולים לעמוד על רגליהם שהיו גבורים כמ״ש הוי גבורים לשתות יין ולכן שתו עד שלא היו יכולין לעמוד על רגליהם ונוה יצאו ידי הובתן אבל בדורות הללו תשיבי כח מרוב שכרות כשתיה מוספת אין

יכולין לעמוד על רגליהם והפקן סדיין נכונה לכן צריכין לשתות עד דלא ידע לומר כדאי״ל ולמר כדאי״ל.

תוס׳ ד״ה שתה וכו׳. אך זה דחוק וגו׳ ולפנ״ד נראה לתרץ דלא היה כשתי׳ בשינה אלא כשהיה היה נאלילה דהיא נמי הוכח כיום כוא וכאיכעי׳ כך כוא מי נימא כיון דאלילה בכלל שהיה כוא לא כוה כפסק בין כשתיות כדקי״ל מין בתינו אינו חולק או דלמא כיון דע״י כאלילה ישיג יום אין מלערך וגם כשתיה כרלאויה כשהיה אך גדולה מזו היו יכולין לשקשות

כל היין כשר לשתות חוץ מיין שנשתנה מראיתו ויין שהוחמץ ויין שנתערב בו מים: **גמ'** האי כל לאתוי מאי לאתויי שרף ומנא לן דיין שרף נמי אקרי יין מנא לן הא שמעינן מדיוקא דמתני' אלא היכא רמיזא בקרא אמר קרא ויין דליקם אל תקרי ויין ידליקם אלא יין דליקם ומאי נפקא מינה לקבולי אגרא: **מתני'** תביות יין שהתחיל קודם פורים אסור לשתות ממנו בפורים הביות שהתחיל בפודים אסור לשתות מן המותר אחר פורים: **גמ'** מאי טעמא דרישא חיישינן שמא נפל בו מים ותנן יין שנתערב בו מים אין יוצאין בו י"ח מ"ט דסיפא קנסא הוא דקנסינן ליה שעבר על לאו דלא הותירו ממנו: **מתני'** חייב אדם בפורים בג' דברים באכילה ובשתיה ובצחוק: **גמ'** ת"ר אכילה כיצד בשר ודגים צלי ומבושל ומעשה מרחשת מאי מעשה מרחשת להמגיות ובעכין ותרסינין והלביבות וכל מיני מתיקה מאי קרא אמר קרא ומשלוח מנות אל תקרי מנו' אלא להמני' ורב אבין אמר כל מיני מתיקה: שתיה כיצד י' לת במתני' תנא ק' כוסות וכמה כוס י' לוג ולוג כמה כשיעור ג' קבין והקב ד' מדות וכל מדה צריכה שתהא גדולה מכאן ואילך כל המוסיף מוסיפין לו וכל הפוחת פותתין לו איבעיא להו שתה ושהה ושתה רשהה מאי מי אמרי' שהיות מצטרפות או לא ויחזור וישתה תיקו. איבעיא להו שתה ציר או חומץ או אכל אוכלין מלוחין אחר שברות כדי להפיג טעמו מאי מי אמרינן מצוה הוא דרמיא עליה עביד או לא תיקו בשחוק מנלן אתיא עשיה עשיה נאמר כאן לעשות ונאמר להלן צחוק עשה לי אלקים מה להלן עשיה של צחוק אף כאן עשיה של צחוק ת"ר חייב אדם בפורים בג' דברים באכילה ובשתיה ובצחוק אכל ולא שתה ולא צחק לא יצא י"ה עד שיאכל

כל היין שנשתנ': מראיתו שנפל בו קיוה כמו מים כגן פל גבו והוא פי' שמתיד להחמין שימ"ל בלע"ז: זו ואין לריך לומר זו קתני: גמ' לקבולי אגרא. כמו כל יין שבו עיקר המלוה: מתני' בשלשה דברים בגמרא יליף לה מקרא: גמ' לחמגיות. סולת חפוי בדבש וחמס' פיטיר קיכין בלע"ז ותפנין מין מאפה תנור הוא סידווירן בלע"ז. והלביבות קרפליך בלע"ז: בשחוק מנ"ל. אבל אשתים לא קא קשיא ליה דיליף כבר זכירה זכירה משבת חייב אדם והדר תני לה לאשמועינן שדברים הללו מכשירין זה את זה: מתני' חבורה שתם חבור' אינו פחות מג' ובשעת הדחק בב' נמי יוצאין: גמ' מה"מ. דאנו' לשחוק בחבורה: אלא ודאי כדי ליבשן. מכאן הורו רבותי דפורים לאו יום טוב הוא דאי יום טוב הוא הא אסור בי"ם לשמוח ליבם: תנו שכר. משמע כדי שישתכר שהם כבהמות שנאמר בשר חמורים בשרם בינו לבין עצמו דהיינו שירקד ויזמר כפי כחה השותה כל השנה ובלבד שלא יפזר יותר מדאי והשותה נקרא טוב לב: שנא' וטוב לב משת' תמיד:

שתה ושהה תימא האי איבעי' אליבא דרב שתיין דאמר לעיל בפ"ב שיעור שכרות עד כדי הקאה נחזי אם מקיא או לא או לרב המרא דאמר לעיל עד כדי שינה הרי ודאי לא יצא ידי חובתו דהא על כרחך בלא ישן איירי דאי בישן הרי כבר נפי' י"ח דמאי לי למעבד עוד אם ישת' בתוך השינ' ועוד דאי בישן איירי מי עשה השאלה לחכם הרי בעל המעשה ישן הוא ועוד דהא מסקינן הלכתא בגמ' דבבלא' דצריך לשכור עד דלא ידע בין ימינו לשמאלו ומאי איבעיא להו אם יוצא ידי תובתו לשיילי' אי ידע בין ימין דידי' לשמאלי דידי' ועוד הא ומעשים בכל יום שאם שותין ושוכין וחחרין ושותין השתיה הראשונה אחדות וניערת הרי דואין דהכי' מלפרשי' ותירכן ר"ש דהאי שתה ושהה איירי שהיה ישן בין שתי' לשתי' ובנייעו אם כשניעור צריך עוד לשתות או לא אך זה דוחק דהא פשיטא וסברא הוא דצריך לחזור ולשתות דאם שתה וישן ב' שעות וניער משנתו ישב בשל כל היום ולא ישתה עוד הלא יותר יינו ויחייב משום בל תותירו בודאי כמאן דלית ליה המרא לא קא מיירי:

מהרש"ע

לשקות כלי שתה ושהה פירי דמי אי שתה כשי כשיעור פאחור לעיל הרי שתה כל צרכו והדינו ואין סברא לצריך עוד לשתות ואי לא שתה כפי השיעור כדי שיערו חכמי השיכורים דנגליר מכי לא משתכר אינם ופשיטא שצריך לשתות עד השיעור שישתכר ויצא ידי חובתו וק"ע

שיאכל וישתה ויצחק שנ׳ הוט המשולש לא במהרה ינתק: **מתני׳** חייב אדם להשתדל למצוא עמו חבורה לשחוק עמהם בפורים על המן. על בניו ועל הרשעי׳ כיוצא בו שאחריתן יהיה מרה כלענה: **גמ׳** מה״ם א״ק נקהלו היהודים בעריהם אי לשתות קהלה ל״ל אלא ש״מ לצחק ש״מ ת״ר מעשה ברב כדא ורב יינא ורב רויא ור׳ צחקן ורב בצל ור׳ שימן ורב אבלן ורב שתיין ורב שכרן שהיו מסובין במרתף של רב דנא והיו אוכלין ושותין ומשחקין כל הלילה על המן ועל בניו ועל הרשעי׳ כיוצא בו שנאבד מן העולם עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותי׳ הגיע זמן ק״ש של שחרית אמרו שתי׳ קודם לתפל׳ שנ׳ ותקם חנה אחרי אכלה ואחרי שתה ותתפלל אכילה ושתיה והדר תפלה ערכו בהדייהו ושתי בכנופיא איבעיא להו שלש חבורות אחו אוכלת ואחת שותה ואחת מצחקת הי מנייהו עדיף אמר רב אכלן אכילה עדיף דאמר קרא ויאכלו וישתו ויקומו לצחק אלמא אכילה והדר שתיה והדר צחוק רב צחקן כי מטי לידיה כי האי גוונא הוי שתה בחד ירא ומצחק בחד ירא ברמיזא שנאמר אחוז בזה וגם בזה אל תנח ידך: ועל בניו אתמר מפני מה נתלו עשרת בני המן רב שומן אמר כדי ליבשן ורב ברזא אמר כדי לעשות עמהם סחורה ורב מגיפה אמר כדי להראות עשירתן ורב סובא אמר כדי להראות הכמתן אמר רב רויא לכולהו אית להו פירכא לבר מדרב שומן לדרב ברזא הא הוי פורתא והיאך אדם עושה סחורה בפרתו של חבירו ולדרב מגופה דאמר להראות עשירתן הא הוי דלפון והיה עני ולדרב סובא דאמר להראות חכמתן הא הוי ויזתא וקיימא לן רשוטה גדול היה אלא ודאי כדי ליבשן ואמר רב רויא האובד מעותיו בפורים משקין לו עד שישתכר שנאמר תנו שכר לאובד תנו רבנן לא מצא אדם שישחוק עמו משקין את בני ביתו כדי שישחקו עמו על המן לקיים מצות שחוק שנאמר והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו על אבודת הרשעים עמהם כבהמת ואם אין לו אשה ישחוק בינו לבין עצמו שנא׳ צחוק עשה לי מכל מקום אמר רב שתיין אע״פ שאמרו חובה לשתות בפורים השותה כל השנה כולה תבא עליו ברכה ולא עוד אל שנקרא טוב לב שנאמר וטוב לב משתה תמיד:

הדרן עלך פרק כל היין וסליקא לה מסכת פורים

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשתות בעזרת היין

הדרן עלך מסכת פורים והדרך עלן דעתן עלך ודעתך עלן מסכת פורים ולא תתנשי מינן לא ביין ולא ביין שרף:

ישתה כמה פעמים ואחר כך יאמר זה

יהי רצון שתהא אומנתינו ביין וביין שרף ובכל מה דמשתכר כדא בר שתיין כוס בר שתיין בוזא בר שתיין נטלא בר שתיין דנא בר שתיין חביות בר שתיין רואה טוב בר שתיין ברזא בר שתיין זמר בר שתיין:

הגדה לליל שכורים

סִימָן לְסֵדֶר שֶׁל פּוּרִים

שְׁתֵה וֶאֱכוֹל אֱכוֹל וּשְׁתֵה. וְכָל מַכְאוֹב לֵב הָלְאָה זְרֵה:
אֱכוֹל וּשְׁתֵה שְׁתֵה וֶאֱכוֹל. עַד לֹא תֵדַע בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל:

כְּהָא חַמְרָא דְשַׁמְפַּנְיָא דִּי שָׁתִי אַבְהָתָנָא בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא כָּל דִצְמֵי יֵיתֵי וְיִשְׁתֵּי. כָּל דְּאִית לֵיהּ זוּזָא בְּכִיסֵיהּ יֵיתֵי וְיִזְבִּין. הַשַּׁעְתָּא הָכָא לְשָׁעָה הַבָּאָה בְּבֵיתָא דְמִשְׁתְּיָא. הַשַּׁעְתָּא הָכָא לְשָׁעָה הַבָּאָה שִׁכּוֹרִין:

כָּאן כּוֹנֵן שׁוֹאֵל

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַיּוֹם הַזֶּה מִכָּל הַיָּמִים שֶׁבְּכָל הַיָּמִים פַּעַם אָנוּ עוֹסְקִין בִּמְלָאכָה וּפַעַם אָנוּ אוֹכְלִים. הַיּוֹם הַזֶּה כּוּלּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה: שֶׁבְּכָל הַיָּמִים אָנוּ שׁוֹתִין מַיִם אוֹ שֵׁכָר אוֹ יַיִן: הַיּוֹם הַזֶּה כּוּלּוֹ יַיִן: שֶׁבְּכָל הַיָּמִים לֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד הַיּוֹם הַזֶּה אֵין פָּחוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּלִי סְעוּדַת מְלָכִים: שֶׁבְּכָל הַיָּמִים אָנוּ אוֹכְלִים כְּדֵי שֹׂבַע וְשׁוֹתִים לַצִּמָּאוֹן. הַיּוֹם הַזֶּה כֻּלָּנוּ זוֹלְלִים וְסוֹבְאִים וְשִׁכּוֹרִים:

מוֹזְגִין כּוֹס עֲבִירִי

עֲבָדִים הָיִינוּ לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּשׁוּשַׁן וְנִמְסַרְנוּ לְהָמָן הָרָשָׁע. וְגַם אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה צִוְּתָה לָצוּם שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם וַיִּפְרְקֵנוּ יְיָ מִצָּרֵנוּ מֵעַז הוֹצִיא מָתוֹק וּמִתַּעֲנִית מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב. וְאִלּוּ לֹא הֵפֵר הַמָּקוֹם אֶת מַחְשֶׁבֶת הָמָן. הֲרֵי אֲבוֹתֵינוּ מֵתִים בְּרָעָב וְכָלִים בַּצָּמָא. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ שְׂבֵעִים כֻּלָּנוּ חֲלָשִׁים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים מִצְוָה עָלֵינוּ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהִשְׁתַּכֵּר בִּסְעוּדַת פּוּרִים וְכָל הַמַּרְבֶּה לְהִשְׁתַּכֵּר הֲרֵי זֶה מְשׁוּבָּח:

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי גַּרְגְּרָן וְרַבִּי יֵינָא סָבָא וְרַבִּי חַמְרָן וְרַבִּי שַׁכְרָן וְרַבִּי בַּקְבּוּק שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים בִּסְעוּדַת פּוּרִים כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה וְהָיוּ מִשְׁתַּכְּרִים עַד שֶׁנָּפְלוּ תַּחַת הַשֻּׁלְחָן וְכוֹסָם בְּיָדָם וּלְמָחֳרַת מְצָאוּם תַּלְמִידֵיהֶם מִתְגַּלְגְּלִים וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן פַּת שַׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי בַּקְבּוּק הַנִּטְפָּתִי הֲרֵי כְּבַר שָׂמַחְתִּי בְּשִׂמְחַת פּוּרִים וְלֹא

זכיתי

זָכִיתִי שֶׁתֶּעֱשֶׂה סְעוּדַת פּוּרִים שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן יֵינָא סָבָא שֶׁנֶּאֱמַר מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב מַה יָּגוֹן שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים לַיְלָה וָיוֹם אַף שִׂמְחַת יוֹם טוֹב. רַבִּי גַּרְגְּרָן אוֹמֵר שִׁבְעָה יָמִים שֶׁנֶּאֱמַר וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב וְאֵין אֲבֵילוּת פָּחוֹת מִשִּׁבְעָה יָמִים. וַחֲכָמִים אֵינָם אוֹמְרִים כְּלוּם אֶלָּא אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים עַד יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ:

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן הַמְּגִלָּה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ הוּא כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תוֹרָה אֶחָד חָכָם וְאֶחָד שׁוֹטֶה וְאֶחָד תָּם וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁתּוֹת:

חָכָם מַה הוּא אוֹמֵר מָה הָעֵדוּת וְהַחוּקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים לַעֲסוֹק יוֹמָם וָלַיְלָה הֲלֹא טוֹב לָנוּ שֶׁבֶת עַל סִיר הַבָּשָׂר אוֹ לֶכֶת אֶל בֵּית הַמִּשְׁתֶּה וְאַף אַתָּה אֱמוֹר לוֹ אֵין נִפְטָרִין עַד הַפֶּסַח מִמְּקוֹמָן:

שׁוֹטֶה מַה הוּא אוֹמֵר מַה שִּׂמְחַת פּוּרִים לָכֶם אֲשֶׁר לֹא רְאִיתֶם לֹא הָמָן וְלֹא מָרְדְּכַי לָכֶם וְלֹא לוֹ וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל כָּפַר בַּמְּגִלָּה וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וֶאֱמוֹר לוֹ וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי וְלֹא לוֹ. אִלּוּ הָיָה שָׁם הָיָה נִתְלֶה:

תָּם מַה הוּא אוֹמֵר מַה זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו סְעוּדַת פּוּרִים הוּא וְכָל הַמִּתְעַסְּקִים בָּהּ זוֹכִים לֵיהָנוֹת מִסְּעוּדָה שֶׁל לִוְיָתָן:

וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁתּוֹת אַתְּ פְּתַח לוֹ אֶת הַפֶּה שֶׁנֶּאֱמַר הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ וְנֶאֱמַר וְלַמְּדָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׂימָהּ בְּפִיהֶם:

יָכוֹל מֵרֹאשׁ חוֹדֶשׁ לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם תַּלְמוּד לוֹמַר לִהְיוֹת עוֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָהֵם. יָכוֹל מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר תַּלְמוּד לוֹמַר מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. לְשִׂמְחָה לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַכּוֹסוֹת מְזוּגִין לְפָנֶיךָ:

מִתְּחִלָּה הָיוּ מִתְעַנִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים וְאוֹכְלִים יוֹם אֶחָד וְעַכְשָׁיו
מִתְעַנִּים יוֹם אֶחָד וְאוֹכְלִים עַד קֵץ וְאֵין תַּכְלִית. עַד שֶׁיִּכְלֶה
הַבָּשָׂר מֵהַשֻּׁלְחָן וְהַיַּיִן מֵהַכּוֹס וְהַפְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה מֵהַכִּיס וְאִם יְמֵי
הַתַּעֲנִית וְחַגִּים מְבוּטָּלִים יְמֵי הַפּוּרִים יִהְיוּ לָעַד קַיָּמִים שֶׁנֶּאֱמַר וִימֵי
הַפּוּרִים לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם:

בָּרוּךְ שׁוֹמֵר יֵינוֹ בְּמַרְתֵּף כָּל הַשָּׁנָה לִכְבוֹד פּוּרִים. בָּרוּךְ שֶׁחָשַׁב
וּמָנָה וְסִפֵּר אֶת הַחָבִיּוֹת שֶׁלֹּא יִגְזְלוּ מִמֶּנּוּ שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה הַשְּׁתִיָּה
רְשׁוּת בְּפוּרִים חוֹבָה לִשְׁתּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְּׁתִיָּה כַדָּת שֶׁיִּשְׁתַּכֵּר וְיִישַׁן
וּבַחֲלוֹמוֹ יִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְכוּשׁ גָּדוֹל:

וְהוּא הַיַּיִן שֶׁעָמַד לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ כִּי בִרְצוֹת הַמָּקוֹם לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל
הִרְבָּה לָהֶם סְעוּדוֹת שֶׁל מִצְוָה וְכוֹסוֹת שֶׁל בְּרָכָה. קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה
מִילָה וּפִדְיוֹן הַבֵּן. בַּר מִצְוָה וְאֵירוּסִין סְעוּדַת נִשּׂוּאִין וּבִרְכַּת מֵעֵין
חָתוּם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזָּכָה לְכוּלָּם וְכוֹסָם בְּיָדָם:

צֵא וּלְמַד מַה גְּדֹלָה מַעֲלַת הַגֶּפֶן מִמַּעֲלַת יֶתֶר הָעֵצִים. שֶׁכָּל הָעֵצִים
פְּרִי לַאֲכִילָה וּפְרִי הַגֶּפֶן לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְעָלָיו אָמַר הַכָּתוּב לְךָ
הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד לְךָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא
לְכָל לְרֹאשׁ לְךָ הַגְּדוּלָּה שֶׁנֶּאֱמַר מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְאֵין יְשׁוּעוֹת
אֶלָּא יַיִן שֶׁנֶּאֱמַר כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. וְהַגְּבוּרָה שֶׁנֶּאֱמַר גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת
יַיִן. וְהַתִּפְאֶרֶת שֶׁנֶּאֱמַר עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה מַאי שֵׂיבָה שִׁבְעִים
כִּדְאָמַר בֶּן בַּג בַּג: בֶּן שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה זֶה הַיַּיִן שֶׁגִּמַטְרִיָּא שֶׁלּוֹ שִׁבְעִים.
וְהַנֵּצַח שֶׁנֶּאֱמַר לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן וְאֵין אֶבְיוֹן שׁוֹכֵחַ עַצְמוֹ אֶלָּא בְּיַיִן
וְהַהוֹד שֶׁנֶּאֱמַר הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב וְאֵין טוֹב אֶלָּא יַיִן שֶׁנֶּאֱמַר וּשְׁתֵה בְלֶב
טוֹב יֵינֶךָ. הַמַּמְלָכָה שֶׁנֶּאֱמַר וְיֵין מַלְכוּת רָב. וְהַמִּתְנַשֵּׂא שֶׁנֶּאֱמַר אֲדֹנִיָּה
מִתְנַשֵּׂא אֲדֹנִיָּה זֶה הַיַּיִן דְחוּשְׁבְּנָא דְּדֵין כְּחוּשְׁבְּנָא דְּדֵין. לְרֹאשׁ

שֶׁנֶּאֱמַר יָגֵי רֹאשׁ אַל תִּקְרָא יָגֵי אֶלָּא יֵינֵי: דָּבָר אַחֵר לְךָ הַגְּדֻלָּה זֶה מָרְדְּכַי שֶׁנֶּאֱמַר וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי. וְהַגְּבוּרָה זֶה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁנֶּאֱמַר וּמַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ. וְהַתִּפְאֶרֶת זוֹ אֶסְתֵּר שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן וַיָּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ מַה לְהַלָּן אֶסְתֵּר אַף כָּאן אֶסְתֵּר. וְהַנֵּצַח זֶה שׁוּשַׁן הַבִּירָה שֶׁנֶּאֱמַר לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁן. וְהַהוֹד זֶה סוּס הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר וְסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה: וְהַמַּמְלָכָה זֶה הַגֶּפֶן שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן מָלְכָה עָלֵינוּ. וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ זֶה הַיַּיִן שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה לְהוֹרִידוֹ לִגְרוֹנוֹ הוּא חוֹזֵר וְעוֹלֶה לְרֹאשׁ:

הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה זֶה אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וּשְׂמֵחִים. וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב זֶה שִׁכּוֹרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. וְשִׂמְחָה זֶה אֲכִילָה שֶׁנֶּאֱמַר אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה. מָנוֹת זֶה שְׁתִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי. וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים זֶה אֲכִילָה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם:

דָּבָר אַחֵר מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה שְׁתַּיִם וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב שְׁתַּיִם: מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה שְׁתַּיִם וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת שְׁתַּיִם וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שְׁתַּיִם:

אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן שֶׁנִּתְלוּ עַל הָעֵץ בְּשׁוּשַׁן וְאֵלּוּ הֵן:

פַּרְשַׁנְדָּתָא דַּלְפוֹן אַסְפָּתָא פּוֹרָתָא אֲדַלְיָא אֲרִידָתָא פַּרְמַשְׁתָּא אֲרִיסַי אֲרִידַי וַיְזָתָא:

רַבִּי זַמְרָן הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סִימָנִים פָּרְדַאלַסְפּוּר אֲדַלְאֲרִיאַפַּר אֲרִיאֲרִיוַי:

רַבִּי שַׁתְיָין אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁנֵּס פּוּרִים הָיָה עֶשֶׂר פְּעָמִים גָּדוֹל מִנֵּס פֶּסַח: בְּפֶסַח מַה הוּא אוֹמֵר מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ וּבְפוּרִים

מַה הוּא אוֹמֵר וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן תָּלוּ אֱמוֹר מֵעַתָּה בְּפֶסַח שׁוֹתִים
אַרְבָּעָה פְּעָמִים וּבְפוּרִים חַיָּב לִשְׁתּוֹת עֲשָׂרָה פְּעָמִים :

רַבִּי גַרְגְּרָן אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁכָּל שְׁתִיָּה בְּפוּרִים הִיא שֶׁל אַרְבַּע כּוֹסוֹת
שֶׁנֶּאֱמַר לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר : אוֹרָה אַחַת
וְשִׂמְחָה שְׁתַּיִם : וְשָׂשׂוֹן שָׁלֹשׁ . וִיקָר אַרְבַּע . אֱמוֹר מֵעַתָּה בַּפֶּסַח שׁוֹתִים
אַרְבַּע כּוֹסוֹת וּבְפוּרִים שׁוֹתִים מֵאָה וְשִׁשִּׁים כּוֹסוֹת :

רַבִּי שַׁכְּרָן אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁכָּל שְׁתִיָּה בְּפוּרִים הִיא שֶׁל חֲמִשָּׁה כּוֹסוֹת
שֶׁנֶּאֱמַר לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר . הָיְתָה אַחַת .
אוֹרָה שְׁתַּיִם . וְשִׂמְחָה שָׁלֹשׁ וְשָׂשׂוֹן אַרְבַּע . וִיקָר חָמֵשׁ אֱמוֹר מֵעַתָּה
בַּפֶּסַח שׁוֹתִים אַרְבַּע כּוֹסוֹת וּבְפוּרִים שׁוֹתִים מָאתַיִם כּוֹסוֹת :

כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ :

אִלּוּ נֶהֶרְגָה וַשְׁתִּי וְלֹא מָלְכָה אֶסְתֵּר תַּחְתֶּיהָ דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ מָלְכָה אֶסְתֵּר וְלֹא קָרְאָה אֶת הָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ קָרְאָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן וְלֹא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וְלֹא בָּא הָמָן אֶל הֶחָצֵר דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ בָּא הָמָן אֶל הֶחָצֵר וְלֹא הִרְכִּיב אֶת מָרְדְּכַי עַל הַסּוּס דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ הִרְכִּיב אֶת מָרְדְּכַי וְלֹא נָפַל עַל הַמִּטָּה דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ נָפַל עַל הַמִּטָּה וְלֹא דִּבֵּר חַרְבוֹנָה דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ דִּבֵּר חַרְבוֹנָה וְלֹא נִתְלוּ בְּנֵי הָמָן עִם אֲבִיהֶם דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ נִתְלוּ הָמָן וּבָנָיו וְלֹא נִתַּן רְכוּשָׁם לְמָרְדְּכַי דַּיֵּנוּ :

אִלּוּ נִתַּן רְכוּשָׁם לְמָרְדְּכַי וְלֹא נַעֲשָׂה נְקָמָה בְּשׂוֹנְאִים דַּיֵּנוּ

אִלּוּ נַעֲשָׂה נְקָמָה בַּשּׂוֹנְאִים וְלֹא נִקְבְּעוּ יְמֵי פּוּרִים דַּיֵּנוּ

אִלּוּ נִקְבְּעוּ יְמֵי פּוּרִים וְלֹא נִצְטַוִּינוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה דַּיֵּנוּ :

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ . שֶׁנֶּהֶרְגָה

ושתי

וַשְׁתִּי וּמַלְכָּה אֶסְתֵּר תַּחְתֶּיהָ וְקָרְאָה אֶת הָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה וְנָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וּבָא הָמָן אֶל הֶחָצֵר וְהִרְכִּיב אֶת מָרְדְּכַי עַל הַסּוּס וְנָפַל עַל הַמִּטָּה וְדִבֵּר חַרְבוֹנָא וְנִתְלָה הָמָן וּבָנָיו וְנִתַּן רְכוּשָׁם לְמָרְדְּכַי וְנַעֲשָׂה נְקָמָה בַּשּׂוֹנְאִים וְנִקְבְּעוּ יְמֵי פּוּרִים וְנִצְטַוִּינוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵינוּ :

רַבָּן צַחְקִיאֵל הָיָה אוֹמֵר כָּל שֶׁלֹּא עָשָׂה שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בְּפּוּרִים לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ וְאֵלּוּ הֵן אָכוֹל שָׁתֹה וְרָקוֹד אָכוֹל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ : וּמִנַּיִן שֶׁלֶּחֶם הוּא סְעוּדָה שֶׁנֶּאֱמַר וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד וְנֶאֱמַר לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם. לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים. וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן. אַל תִּקְרָא הַמָּן אֶלָּא הָמָן. מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁסְּתַם זְמַן אֲכִילָה בְּפּוּרִים. שָׁתוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב יֵינֶךָ וְנֶאֱמַר לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה מַאי מִשְׁתֶּה שְׁתִיָּה. וּמִפְּנֵי מַה נֶּאֱמַר יֵינֶךָ וְלֹא שִׁכְרֶךָ אוֹ מֵימֶיךָ לְלַמֵּד שֶׁמִּצְוָה עָלֵינוּ לִשְׁתּוֹת כָּל הַיַּיִן אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְלֹא מַשְׁקֶה אַחֵר מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן אַל תִּקְרֵי אָיִן אֶלָּא יַיִן. וּמִנַּיִן שֶׁעָרֵל מִצְטָרֵף לְמִנְיָן בִּשְׁתִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר שְׁתֵה גַם אַתָּה וְהֵעָרֵל. וּמִנַּיִן שֶׁאֵין שִׁיעוּר לִשְׁתִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ וּקְיוּ :

וְרָקוֹד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה עֲתִידִים לֹא נִכְתַּב אֶלָּא עֲתוּדִים : לְלַמּוֹד מַה עַתּוּדִים מְרַקְּדִים אַף הַיְּהוּדִים חַיָּבִים לְרַקֵּד בְּפּוּרִים. וְנֶאֱמַר עֵת רְקוֹד וְאֵין עֵת אֶלָּא פּוּרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים. וּמִי לָנוּ גָּדוֹל מֵהִלֵּל הַזָּקֵן שֶׁהָיָה רוֹקֵד לִפְנֵי הַהֵיכָל בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה מִפְּנֵי שֶׁכָּתוּב וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן : עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוָה לִרְקוֹד עַל הַיַּיִן : בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילוּ הוּא הָיָה בְּשׁוּשַׁן

הַבִּירָה שֶׁנֶּאֱמַר וְכַאֲשֶׁר קִבְּלוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל זַרְעָם. לֹא מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר לְבַדָּם נִצּוֹלוּ מִידֵי הָמָן אֶלָּא אַף אֲנַחְנוּ שֶׁנֶּאֱמַר קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ
הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם וְעַל כָּל הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ בְּפוּרִים לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב לִהְיוֹת זוֹלְלִים וְסוֹבְאִים וּמְאַחֲרִים עַל הַיַּיִן וְרוֹקְדִים כַּעַתּוּדִים וְלַעֲשׂוֹת כִּסְעוּדַת שְׁלֹמֹה בְּשַׁעְתָּהּ וְכִסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּלְבָרֵךְ עַל הַנִּסִּים וּלְמַעַן הֱיוֹתֵינוּ רְגִילִים מְזוּמָּנִים וּמוּכָנִים לִסְעוּדָה
שֶׁל לִוְיָתָן הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּ יַיִן הַלְלוּ שׁוֹתֵי יַיִן יְהִי הַיַּיִן מְבוֹרָךְ מִכָּל הַמַּשְׁקִים שֶׁבָּעוֹלָם מִצֵּאת הַשֶּׁמֶשׁ עַד בּוֹאוֹ הַלְלוּ וְשַׁבְּחוּ בְּפִינוּ רָם עַל כָּל מַשְׁקֶה הַיַּיִן עַל שֵׁכָר וּמַיִם כְּבוֹדוֹ וּמִי כְּיַיִן מִשְׁתֵּנוּ הַמַּגְבִּיהִי מוֹלַדְתּוֹ עַל הֶהָרִים הַמַּשְׁפִּילִי מְקוֹם תַּחֲנוּתוֹ בְּמַרְתֵּף מִתַּחַת לָאָרֶץ מְקִימִי מֵעָפָר זוֹלֵל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים סוֹבֵא לְהוֹשִׁיבִי קַמְצָנִים עִם נְדִיבִים מֶלֶךְ נַעַר עִם זִקְנֵי עַמּוֹ מוֹשִׁיבִי בַּחוּרִים וּבְתוּלוֹת יַחְדָּיו אַחֲוַת מְרֵעִים שְׂמֵחִים
הַלְלוּ יַיִן:

בְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ יִשְׂמַח הַיּוֹקֵב בְּכַרְמוֹ הַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ עֲנָבִים וְלֹא בְאוּשִׁים הַשֵּׁכָר רָאָה וַיָּנוֹס הַמַּיִם יִזְּלוּ אָחוֹר זוֹלְלִים רָקְדוּ כְאֵלִים וְסָבְאִים כִּבְנֵי צֹאן מַה לְּךָ הַשֵּׁכָר כִּי תָנוּס הַמַּיִם כִּי תִזְּלוּ לְאָחוֹר הַזּוֹלְלִים תִּרְקְדוּ כְאֵלִים סָבְאִים כִּבְנֵי צֹאן מִלִּפְנֵי הַיַּיִן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי תְּבוּאַת הַיֶּקֶר הַמַּחְפִּיר וּמַבְאִישׁ שֵׁכָר וּמַיִם אוֹהֲבָיו מְבַזִּים
לְמַעְיְנוֹ מָיִם. אוכלים ושותים עד בלי די ומרקדים מעט:

פותחין כתב יום

שְׁפוֹךְ חֲמָתְךָ הָרֵיקָה עַל הָרְחוֹב וְצַוּוּ לְהָבִיא חֵמַת יַיִן מְלֵאָה כִּי אָכַלְנוּ לְשָׂבְעָה וְעוֹד לֹא שָׁתִינוּ כְּחוֹבָתֵינוּ שְׁפוֹךְ זַעַמְךָ עַל הַמַּיִם וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיג הַשֵּׁכָר תִּרְדּוֹף וְתַשְׁמִידֵם מִתּוֹךְ הַבַּיִת:

לא

לא לנו לעמוד מן השלחן כי עוד היום גדול ועוד אוכל בקערה
והכוסות אינם ריקים למה יאמרו הגוים נרפים הם על כן הולכים
לדרכיהם ואנחנו לא כן אתנו כי על יום טוב באנו מה לנו לכסף
ולזהב ולכל צלמי בני אדם פה להם ולא ישתו לשון להם ולא יטעמו
שנים ולא יטחנו אוכל ולא יבלעוהו בגרונם שמחו יאכלו רעים כי
זמן אכילה הוא שתו ושכרו דודים כי יום פורים הוא :

אהבתי כי תשמע אזני קול קורא לאכול לחם אפפוני חבלי רעב
ומצרי צמאון מצאוני צרה ויגון אמצא שמחתי באומרים לי
בית היין נלך כי ישבו כסאות למשתה כוסות מלאות על גדתם
מה טוב ומה נעים שבת זוללים וסובאים גם יחד שומי שכורים יי
ולי יהושיע גם אם אור עיני עזבני ישמור את רגלי מדחי :
מה אשיב ליין כל תגמולוהי עלי כוס ישועות אשא בעוד נשמה
באפי נדרי ליין אשלם נגדה נא לכל שותיו בחצרות בית היין
ערב ובוקר וצהרים הללו יין :

אין גומרים את ההלל בפורים משום מעשי ידי טובעים ביין ואתם אומרים שירה :

האורחים מגביהים כוסם ואומרים

הללו את היין כל השותים שבחוהו כל הסובאים כי גבר טובו על
כל המשקים הללוהו :

הודו לבעל הבית כי טוב — כי לעולם חסדו :
אוהב הבריות ירא אלהים — כי לעולם חסדו :
אביר השועים בחיר האדונים — כ' ל' ח' :
לעושה מערכות גדולות לבדו — כ' ל' ח' :
למסדר שולחנו בתבונה — כ' ל' ח' :
לנותן יתרון ליין על המים — כ' ל' ח'

לְמְמַלֵּא גְבִיעִים גְדוֹלִים כִּ לְ חַ :

יַיִן מוּבְחָר לִכְבוֹד הַיּוֹם כִּ לְ חַ :

מָתוֹק לְחֵיךְ נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה כִּ לְ חַ :

מִדַּם עֲנָבִים וּמִבְּכוּרֵיהֶם כִּ לְ חַ :

מְבַקֵּי שְׁפוֹךְ מַיִם בְּתוֹכָם כִּ לְ חַ :

עַל בַּרְבּוּר אָבוּס יָדוֹ נְטוּיָה כִּ לְ חַ :

לְמְעַנֵּנוּ גוֹהֵר אוֹתוֹ לִגְזָרִים כִּ לְ חַ :

קָנוּ הַיּוֹתֶרֶת וְהַכָּבֵד אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ כִּ לְ חַ :

וְהַנּוֹתָר שֶׁל הָאֲסַפְסוּף כִּ לְ חַ :

וַיֹּאמֶר לַעֲרוֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר כִּ לְ חַ :

זָבַח כַּיּוֹם זְבָחִים גְדוֹלִים כִּ לְ חַ :

חֶלְבָּם הִקְרִיב בְּסֵפֶל אַדִּירִים כִּ לְ חַ :

לֹא נָסַךְ יֵינוּ כְּדַרְכֵי הָאֱמוֹרִי כִּ לְ חַ :

וְלֹא נָסַךְ לִשְׂעִירִים אַבִּירֵי בָּשָׁן כִּ לְ חַ :

מִכָּל טוּבוֹ נָתַן לְרֵעָיו נַחֲלָה כִּ לְ חַ :

וְלֹא שָׁבַח בְּנֵי בֵיתוֹ אֲמָתוֹ וְעַבְדּוֹ כִּ לְ חַ :

שֶׁבְּצִמְאוֹנֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּ לְ חַ :

וַיִּפְרְקֵנוּ מִן הָרָעָב כִּ לְ חַ :

עֵינוֹ לֹא חָסָה עַל לֶחֶם וּבָשָׂר כִּ לְ חַ :

לָכֵן יְבָרְכֵהוּ שׁוֹכֵן שָׁמַיִם כִּ לְ חַ :

נִשְׁמַת כָּל חַי מְדַבֵּר תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ בְּחִיר הַמַּשְׁקִים וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר אָדָם תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זֵכֶר מַעֲלוֹת מִשְׁרַת עֲנָבִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה מְקוֹר כָּל שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ הֶדְוָה וְגִילָה. בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מְנַחֵם אֶלָּא אָתָּה. טוֹב וּמֵטִיב

לכל בריאים ורופא לכל תחלואים משכך אף וחמה מרחק יגון ועצב משגב אלדל בצרה מעורר ישנים מקיץ נרדמים ומפיל תנומה ותרדמה על עפעפי מקיצים . משיח אלמים וסוגר פה . מרבה דברים זוקף כפופים ומשפיל עומדי זקופים : פוקח עורים ומכה בסנורים ולך לבדך אנחנו נותנים היום שבח והודיה . אלו פינו רחב כים ושפתותינו רחוקות כמרחבי רקיע וידינו פושרות למזוג הכוסות ורגלנו קלות כאילות לרוץ אל בית היין אין אנו מספיקים לשתות כאות נפשנו ולהשתכר לכבודך בחובותינו על אחת מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות הטובות שגמלת עלינו ברעב זנתנו ובצמאון הרויתנו מיגון הצלתנו מדאגה חלצתנו וממים המרים המאררים דליתנו . על כן איברים שחזקת בנו ורוח ונשמה שהחזרת באפינו ולשון אשר הכבדת בפינו הן הם יעידו ויגידו גבורותיך כי כל פה ימלא מטוב טעמך וכל לשון תלקק צוף דבשך כל יד תלקט פרי גפנך וכל רגל תדרוך בגת ענביך וכל הלבבות ישמחו על פעולותיך . כדבר שכתוב ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן . מי כמוך מציל עני מצרתו כי ישתה ישכח רישו כאמור תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ונאמר ושמח לבם כמו יין ובניהם יראו וישמחו יגל לבם ביי כוס ישועות ישא ויבריע המים שוטפים חלד ויושביה השכר שטעמו מר ואחריתו לענה התירוש עודנו בלי גבורה היין מתוק לחיך חזק וגבור רם ונשא :

שוכן על הרי עד בעודו בבטן אמו ירמסוהו ברגלים להקציר ימי עלותו קר הוא על פני מים בשנוהו את טעמו אסור ברהטים וכבלי ברזל כי בא יומו אז יתיצב לפני מלכים וכל קרושיו עמו כעשים שפלים לברום ומוכיח לרשע מומו מסיר שפה לנאמנים ויתעם בשיכור בלחומו . יעצור במים ויבשו ויעתיק צור ממקומו :

ובמקהלות בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים יהללו שמו במשתה בכוס ונביע יזמרו לו

הגדה לליל שכורים

יעלזו אוהביו קוראתו ירונו לכבודו בשותם רוממות היין בגרונם וכוסות מלאות **בידם** שכן **חובת** כל השכורים. לאכול ולשתות ולשכוח בפורים. להודות ולהלל תעצומות עזך. **בעבור** נח **אשר** החל לעבדך. אל תשב פני מספר שבחיך ·

ישתבח שמך **לעד** מקור שמחתינו המחזק ידים רפות וברכים כושלות מאמין. הרוכב חכמים בערמם ומפר מחשבות ערומים ברוך אתה בבואך מן היקב. וברוך אתה בצאתך מן המרתף. ברוך נוטעך וברוך עושך. ברוך מוכרך וברוך קונך. ברוך מכבדך **וברוך** שותך ברוך **המוזר** בביתך מכון לשבתו עולמים. ובכן בלילה ההוא נדדה שנת המלך: **אז** בפקוד אחשורוש המלך. בא לפניו שגל המלך. גזרה גזרו עליו שרי המלך. בלילה ההוא נדדה שנת המלך: דבר ממוכן עשה המלך הפקידו פקידים במצות המלך. ובתולות **נקבצו** אל יד הגא כריס המלך בלילה וגו': זרע היהודים ישב בשער המלך. הן מצאה בת **דודו** בעיני המלך: טוב גמל נכתב בספר לפני המלך. בלילה וגו': יען המן רע על היהודים אל המלך. כסף רב הביא אל גנזי המלך. להרגם ולאבדם בכל מדינות המלך. בלילה וגו': **מרדכי** לבש שק ואפר על חרון אף המלך. נחוץ להודיע לאסתר לחלות פני מלך: סעודה **עשתה** הדסה וקראה המן עם המלך. בלילה וגו': ערוך לב הצורר בעמדו בחצר המלך · **פניו** חפו בשמעו מצות המלך: צלו סר מעליו בדבר המלך: בלילה וגו': קטיגור נעשה **סניגור** להלשינו אל המלך: רעה כלתה אליו מאת המלך: שככה במפלתו חמת המלך: **תלו** אותו ואת בניו בפקודת המלך: בלילה ההוא נדדה שנת המלך: ובכן כטוב לב המלך ביין:

אומץ גבורותיך הפלאת יין: בנטוע צדיק תמים גפנו יין: גלה נסתרות בשתותו מן היין: כטוב לב המלך ביין: דור הפלגה לשונם נבללה כשכורי יין: הוציא מלכי צדק לקראת **אברהם** לחם ויין: ותשקינה בנות לוט את אביהן יין: כטוב וגו': זקן בית אברהם מים **שאל** ולא יין. חתן להעביר הארם הלך ושתה יין: טבה הכין יצחק לאבימלך ומשתה יין: כטוב וגומר: יעקב הביא לאביו מטעמים ויין: כרה כרה יוסף לאחיו והשקם יין: לריח ניחוח **נבחר** נסך יין כטוב וגומר: משכר יזיר מהומץ ויין: נזיר כמו אבל כי לבב אנוש ישמח **יין**: סודו לא ישמור סובא יין: כטוב וגו' עשרו הראה **מלך** לעבדיו ברוב יין פדות שנה אל **עמו** ממשתה יין: צורר היה כשכור וכגבר עברו יין: כטוב וגו': קיימו וקבלו היהודים עליהם **לשתות** יין: רנים וצוהלים ומאחרים על היין תמות נפשי מות גבורי יין. כטוב לב המלך ביין:

כי בעבור זה גם ברוך תהיה · הפסוק נראלי כתרגום של המחבר

תן בני אזניך שמח בחייך ושתה בלב טוב יינך

שתה שתה שתה; גם שתה

שתה אף שתה כאות נפשך כי בעבור זה גם ברוך תהיה	שתה וגו'
יגיע כפיך כי תאכל אשריך וייטב לבך ·	שתה וגו':
רע כי ישנך. או כי מטה ידיך. אל תקלל יומיך ·	שתה וגו':
שטן כי יפגעך לרע כי יסיתך אמור מה לי ולך	שתה וגו':
זכר רב טובך: כי ישבח בן ביתך. שמח תמתך ·	שתה וגו'

לְאַהֲבַת נְעוּרֶיךָ . כִּי תִשְׁטֶה חֲמָתְךָ . הַסִּירָה מִדִּבְּךָ — שתה וגו'
מֵעַל כִּי יִמְעוֹל . רַע כְּאֵת רֵךְ . הַאֲרֵךְ אַפֶּךָ — שתה וגו' :
וְאַף אִם רוֹפְאֶיךָ . יֹאמַר שְׁפֹךְ יֵינְךָ : אַל תַּקְשֵׁב אָזְנֶךָ — שתה וגו' :
זָרְקָה שֵׂיבָה בְּךָ : נָא אַל תָּפוּג לִבְּךָ וְאַל תָּנַח יָדֶיךָ — שתה וגו' :
חֲזַק וֶאֱמַץ לִבֶּךָ : וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ : וְעַד תֶּחְשַׁךְ שִׁמְשְׁךָ — שתה וגו' :
שְׁתֵה גַם שְׁתֵה שְׁתֵה אַף שְׁתֵה כְּאַוַּת נַפְשְׁךָ כִּי בַּעֲבוּר זֶה גַּם בָּרוּךְ תִּהְיֶה :

לְשָׁנָה הַבָּאָה נִשְׁתֶּה בְּכִפְלַיִם

אין אומרים ברכה אחרונה על סיום כסורים :

חֲסַל סִדּוּר פּוּרִים כְּהִלְכָתוֹ . כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ . כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לִשְׁתּוֹת בְּרֵאשִׁיתוֹ . כֵּן נִזְכֶּה לִשְׁתּוֹת בְּאַחֲרִיתוֹ . בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי לֹא יָדַעְנוּ . וְשֵׁם חַרְבוֹנָה לְטוֹב זָכַרְנוּ . לָכֵן עָשִׂינוּ כַּאֲשֶׁר נִצְטַוִּינוּ . הִנֵּה שִׁכַּרְנוּ אִתָּנוּ וּפְעֻלָּתֵינוּ נִכֶּרֶת עַל פָּנֵינוּ :

הקרואים מקימים אחד מביניהם ורוקדים סביבו ושורים

אַכְלָן הוּא יְמַלֵּא כְּרֵסוֹ בְּקָרוֹב בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה בְּפָנֵינוּ בְּקָרוֹב . אֱכוֹל וּשְׁתֵה אֱכוֹל וּשְׁתֵה מַלֵּא כְּרֵסְךָ בְּקָרוֹב : בַּלְעָן הוּא ימלא כרסו וגו' : גַּרְגְּרָן הוּא . דַּלְגָן הוּא ימלא כרסו וגו' : הַתְּקָן הוּא . וַתְּרָן הוּא זוֹלֵל הוּא . חַמְרָן הוּא ימלא כרסו וגו' : טַיְלָן הוּא . יַקְבָן הוּא כַּיִּרִם הוּא . לֵץ הוּא . מְזַגָּן הוּא . נָדִיב הוּא . סוֹבֵא הוּא עָשִׁיר הוּא . פַּזְרָן הוּא . צַחְקָן הוּא ימלא כרסו וגו' : קַצִּין הוּא . רַקְדָן הוּא שַׁכְּרָן הוּא תַּקִּיף הוּא . ימלא כרסו בקרוב במהרה במהרה בפנינו בקרוב :

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ : אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁלֹשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁלֹשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁלֹשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוֹרָה חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁלֹשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ שִׁבְעָה יְמֵי מִשְׁתֶּה שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוֹרָה חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁלֹשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנוּכָּה שִׁבְעָה יְמֵי מִשְׁתֶּה שִׁשָּׁה קְנֵי מְנוֹרָה חֲמִשָּׁה חוּשִׁים אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּפֶסַח שְׁלֹשָׁה סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת שְׁנֵי יָמִים פּוּרִים אֶחָד הוּא הַיַּיִן הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

הגדה לליל שכורים

תשעה מי יודע תשעה אני יודע תשעה ימי חחג שמונה ימי חנוכה שבעה ימי משתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע כוסות בפסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

עשרה מי יודע עשרה אני יודע עשרת בני המן תשעה ימי החג שמונה ימי חנוכה שבעה ימי משתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע כוסות בפסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

אחד עשר מי יודע אחד עשר אני יודע עשתי עשר יריעות עשרת בני המן תשעה ימי החג שמונה ימי חנוכה שבעה ימי משתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע כוסות בפסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

שנים עשר מי יודע שנים עשר אני יודע שתים עשרי עינות מים עשתי עשרי יריעות עשרת בני המן תשעה ימי החג שמונה ימי חנוכה שבעה ימי משתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע כוסות בפסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

שלשה עשר מי יודע שלשה עשר אני יודע שלשה עשרה פרי החג שנים עשר עינות מים עשתה עשר יריעות עשרת בני המן תשעה ימי החג שמונה ימי חנוכה שבעה ימי משתה ששה קני מנורה חמשה חושים ארבע כוסות בפסח שלשה סעודות בשבת שני ימים פורים אחד הוא היין המשמח אלהים ואנשים בשמים ובארץ :

חד גדיא חד גדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא נבוכדנצר ואכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא אסתר שהיתה מן הגולה אשר הגלה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא ושתי שהתחתיה מלכה אסתר שהיתה מן הגולה אשר הגלה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא אחשורוש וצוה להרוג את ושתי שהתחתיה מלכה אסתר שהיתה מן הגולה אשר הגלה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא בגתן ותרש ובקשו לשלוח יד במלך אחשורוש שצוה להרוג את ושתי שהתחתיה מלכה אסתר שהיתה מן הגולה אשר הגלה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא מרדכי והגיד על בגתן ותרש שבקשו לשלוח יד במלך שצוה להרוג את ושתי שהתחתיה מלכה אסתר שהיתה מן הגולה אשר הגלה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא המן ורצה לתלות את מרדכי שהגיד על בגתן ותרש שבקשו לשלוח יד במלך אחשורש שצוה להרוג את ושתי שהתחתיה מלכה אסתר שהיתה מן הגולה אשר הגלה נבוכדנצר דאכל עשבא דחלקא ברדיא דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא :

ואתא

וַאֲתָא הַתַּלְיָין וְתָלָה אֶת הָמָן שֶׁרָצָה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי שֶׁהִגִּיד עַל בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שֶׁבִּקְּשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁצִּוָּה לַהֲרוֹג אֶת וַשְׁתִּי שֶׁתַּחְתֶּיהָ מָלְכָה אֶסְתֵּר שֶׁהָיְתָה מִן הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר דְּאָכַל עַשְׂבָּא דְחַקְלָא כְּבַרְיָא דְזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא :

סליחות לפורים

ויעבור הכוס על פניו ויקרא ,
כל תופשי כנור עגב ומנים ,
כל שותי שכר יינות ושמגים ,
האספו הנה התקבצו יחד ,
בואו בעלי שיר נגן היטיבו ,
בואו שכורים פיכם הרחיבו ,
הן כעת הזאת כל שמחה נאחד

א סליחה ע״פ א׳ב

אֵיכָכָה אֶפְצֶה פֶּה וְאֵיךְ אֶשָּׂא עַיִן. בִּלְבְּלָה לְשׁוֹנִי מְנַהֲמַת יַיִן. גַּם אוֹר עֵינַי אִתִּי אַיִן. דָּמִיתִי לְאִישׁ נִפְצַע בְּכְלֵי זַיִן: הֵן הַרְבֵּה שָׁתִיתִי נְהֵיתִי וְנֶחְלֵאתִי. וּמִכָּל אֲשֶׁר יֵאָכֵל הִרְבֵּיתִי וְזָמַּי נִתְּקוּ וַיָּנוּעוּ סְעִיפַי מַחְשְׁבוֹתַי. חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי חֲמוֹתִי אוֹר רָאִיתִי. טִפֵּי יְבוּל גְּפָנִים יָרְדוּ חֲדָרַי. יְסוֹלוּ עָלַי וְסַלּוּ כָּל אֵבָרַי. כָּשְׁלוּ בִּרְכַּי וְרָעֲדוּ אֵבָרַי, לְשׁוֹנִי אָסוּר כִּבְמַאֲסַר עַל כֵּן לָעוּ דְבָרַי: מַיִם אֵין דַּי לְרַוּוֹת צִמְאוֹנִי נִחַר בְּמַלְקוֹחַי חִכִּי וּגְרוֹנִי. סְחִי גַם רוֹק אֵין תַּחַת לְשׁוֹנִי. עָלָה רֹאשִׁי כָּלָה כֹּחִי וְאוֹנִי: פְּעָמַי רָפוּ רַגְלַי עָפוּ וְנִגָּפוּ. צְעָדַי יֵצְרוּ וּמְאוֹר עֵינַי חָלְפוּ יָעֲפוּ: קוֹרוֹת הַבַּיִת עִמִּי יְסוֹבְבוּ וְעַמּוּדֶיהָ יְרוֹפָפוּ. רַעַל שָׁתִיתִי וְעַל רֹאשִׁי חָפָפוּ: שְׁעוּ מִמֶּנִּי אוּלַי אוּכַל לְהֵרָדֵם. תְּנוּמָה אִם אֶמְצָא אָשׁוּב כְּמִקֶּדֶם. אָקִיץ אֲבַקְשֶׁה עוֹד יַיִן אֲדַמְדָּם. אַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדוֹם הָאָדוֹם. ויעבור הכוס על פניו ויקרא :

ב שניה מיוסדת ע״פ א״ב

אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר שֻׁלְחָן עוֹרְכִים. דָּג יַיִן וּבָשָׂר עָלָיו מְתוּחִים: בָּאִים לַחְקוֹר מִמְסָךְ בְּמִזְרְקֵי יַיִן. וְכֵלִים רֵקִים יָסוּרוּ מִנֶּגֶד הָעַיִן:

גְּבִיעוֹת וְכוֹסוֹת גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים . עַל שְׂפָם יַעֲטוּ אֲדוּמִּים שְׂרֻקִּים
וּלְבָנִים : דַּחֲוָן בְּכָל מִינֵי מַאֲכָל מְכִינִים . יַיִן וְתִירוֹשׁ בְּכֵלִים מִכֵּלִים
שׁוֹנִים : הַמַּרְתֵּף יְחֻפַּשׂ בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּנֵּרוֹת . וְנִשְׁתּוּ מַיִם מִן הַבָּתִּים
וּמִן הַחֲצֵרוֹת : וְעוֹדִים לֶאֱכוֹל בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת . וּמְסֻבִּים לִשְׁתּוֹת
בְּפִיפִיּוֹת . זְרִיזִים לְמִצְוָה וַעֲשׂוּתָהּ מַקְדִּימִים חַיָּב לִבְסוּמֵי בְּכָל לֵב
מְקַיְּמִים : חוֹזִים בַּכּוֹכָבִים נִהְיֶה כָּל הַלַּיְלָה . אִם עוֹד הַשַּׁחַר לֹא
עָלָה : טָחוּ מֵרְאוֹת עֵינֵינוּ שַׁחַק בָּהִיר . לַפִּיד אֵשׁ הַיַּיִן קִרְבֵּינוּ הִבְעִיר :
יוֹסְפִים אֲנַחְנוּ מְחוֹל עַל קוֹדֶשׁ לְהַקְדִּים וּמְאַחֲרִים בְּנֶשֶׁף עַד צֵאת
שֶׁמֶשׁ קָדִים : כָּל הַסִּירִים וְהַקְּעָרוֹת נָרִיק תּוֹכָם נֹאכַל וְהַקְּלִיפּוֹת
נִזְרוֹק : רָעוּ דְּבָרֵינוּ וְרַגְלֵינוּ אֲסוּרוֹת פָּנֵינוּ צְהוּבוֹת בֶּהָרוֹת צְחוֹרוֹת :
נִמְעֲדוּ קַרְסֻלֵּינוּ כָּשְׁלוּ וְנָפְלוּ . סָבִיב יִתְהַלָּכוּ רָעֲדוּ וְנִבְהָלוּ : סָבְאֵנוּ
הִנֵּה הָלוֹךְ וְכָלֹה . נִשְׂרָפִים כְּאִישִׁים כְּלִיל כָּעוֹלָה : עָבֵי שְׁחָקִים לוֹ
יַיִן כַּמַּיִם הֵרִיקוּ . אוֹ עֲיָנוֹת תִּירוֹשׁ וְקַבִּים הֵשִׁיקוּ : פְּקֻדַּת כָּל חֵמַר
וְקַנְקַן קָרְבוּ מְלֵאִים בָּאוּ וְרֵקָם שָׁבוּ : צָחָה כָּל לָשׁוֹן וְנֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה .
נִחַר הַגָּרוֹן בְּקָרְאוֹ הַב הַב לַעֲלוּקָה : קוֹל מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר אַל תּוֹסֶף .
כִּי אָפֵס יַיִן אוֹמֵר שׁוֹמֵר הַסַּף : רְעָדָה אֲחָזָתַם כִּשְׁמוֹעַ הַפְּרוּדוֹת
דַּלִּים וְרֵיקִים . בּוּקָה וּמְבוּקָה כְּמוֹ בָּקְקוּם בּוֹקְקוּם . שָׁבַת מְשׂוֹשׂ
לִבֵּנוּ וְגָלָה . כִּי נַבִּיט בֵּית הָאוֹצָר וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה : תְּלוּיוֹת עוֹד
עֵינֵינוּ לִתְקֻפַת הַשָּׁנָה : גֶּפֶן בּוֹקֵק כִּי יָשׁוּב לִפְרוֹחַ כַּשּׁוֹשַׁנָּה :

פזמון ויעבור וכו׳

יִרְצֶה שְׁתוּת עַמְּךָ אֲשֶׁר דַּם עֲנָבִים לְךָ מַה יַּחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן כַּשּׁוֹעַ
כַּנִּבְזֶה : לָקְחוּ הַיּוֹם לְאָכְלָם הַשּׁוֹק וְהֶחָזֶה וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן כַּמֶּזֶה
בֶּן מִזֶּה : מָחָר יִהְיֶה כַּיּוֹם הַזֶּה : אַחַר יַיִן יָשָׁן וְנוֹשָׁן כָּל אֶחָד דּוֹרֵשׁ : עַל
הוֹנוֹ לֹא יָחוּשׁ : פֶּן יַעֲנִי אוֹ יוּרַשׁ מַיִם כִּי יָבִיאוּ עַל הַשֻּׁלְחָן . רַק רַע

עָלֵימוֹ חוֹרֵשׁ. כָּלָה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ. קוּם רֵד מַהֵר מִזֶּה. מחר: חֹק הוּא
לְיִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּכֵּר אִישׁ בְּתוֹךְ אָהֳלוֹ. וְאִם מָךְ הוּא מֵעֶרְכּוֹ יַעֲבִיט
כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְכַדִּים מְלֹא נוֹפֶת יַעַל בְּגוֹרָלוֹ גְּבִיעוֹת וַאֲשִׁישִׁים יַצִּיגוּ
מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה: מחר: ירצה: מִינֵי מַטְעַמִּים לֹא
תֶּחְסַר לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה יַיִן וְתִירוֹשׁ לִשְׁתּוֹת קָבוּעַ הַיּוֹם חוֹבָה אַחַר
טוּב לְבַקֵּר אֲשֶׁר נִזְרְקָה בוֹ שֵׂיבָה נוֹזְלִים מִלְּבָנוֹן מָדוֹד וְהָבֵא אֲשֶׁר
יֹאמַר עָלָיו כִּי הוּא זֶה: מחר: ירצה: כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה אוֹכְלִים
וְשׁוֹתִים וְחוֹגְגִים תַּפְנוּקֵי מַעֲדַנִּים וְכָל מִינֵי תַּעֲנוּגִים מְבִיאִים עַל
הַשֻּׁלְחָן לְעֻמַּת הַצָּגִים: בָּשָׂר וְדָגִים גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה. מחר.
ירצה: תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה. פָּרִים וּבְנֵי בָקָר מִן הַבָּא עַל הַשֻּׁלְחָן לֹא
יוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד הַבֹּקֶר נֵתַח טוֹב וְכָתֵף בְּכָל הוֹן לֹא יוּקַר וּבֵין טוֹב
לָרַע יְבַקֵּר הַשְּׁמֵנָה הִיא אִם רָזָה: מחר: ירצה: תִּירוֹשׁ יֶקֶב שִׁקּוּיִם
וּמִינֵי מְגָדִים לַחְמָם. אִם בְּמַחְתֶּרֶת יִמָּצֵא הַיַּיִן יְבַעֲרוּ כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל
עַד תֻּמָּם רֵישָׁם וַעֲמָלָם יִשְׁכָּחוּ וְלֹא יִזָּכֵר דּוֹרֵשׁ דָּמִם. אָז דַּעְתָּם יְסַבֵּל
וְלִבָּם כָּל עִמָּם לָדַעַת מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה: מָחָר יִהְיֶה הָאוֹת הַזֶּה:

ירצה: ויעבור וכו׳: עקידה ע״פ א״ב

אַךְ זֶה פְּרִי גֶפֶן אַדֶּרֶת. בְּלֵב שׁוֹתָיו כָּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת וּכְפְנֵיהֶם כִּדְמוּת
בַּהֶרֶת וְהָיָה לָהֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד הַבֹּקֶר: בּוֹקֶר יִתְּנוּ שִׁיר וָשֶׁבַח.
לַאֲשֶׁר הַמְצִיא אוֹתָנוּ רֶוַח. וְנָפַל בְּיָדֵינוּ צַר הַנּוֹבֵחַ. וְכָל הָעָם קוֹרְאִים
עַל הַזֶּבַח. אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבּוֹקֶר. בּוֹקֶר לוֹבְשִׁים בְּגָדִים
נְעִימִים. יֹאמַר קַח נָא גְדָיֵי הָעִזִּים וַעֲשֵׂה מַטְעַמִּים. וְכָל הַיּוֹם שׁוֹתִים
יֵינוֹת מְבוּשָּׂמִים וְלֹא יָלִין מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים עַד הַבֹּקֶר: בּוֹקֶר
יֹאמַר אִישׁ לְרֵעֵהוּ נִשְׂמַח בְּאַהֲבַת יְדִידִים. כִּי רֶוַח וְהַצָּלָה עָמַד לַיְּהוּדִים
הִנֵּה הַיַּיִן וְהַדְּבַשׁ מוּעָדִים לְכָה נִרְוֶה דוֹדִים. עַד הַבֹּקֶר: בּוֹקֶר

שְׂמֵחִים בְּקוֹל רִנָּה וְצָהֳלָה . דִּיצָה חֶדְוָה וְגִילָה וְיִתְעַלְּזוּ בָהּ כָּל הַלַּיְלָה .
עַד אוֹר הַבֹּקֶר . בֹּקֶר נֶאֶסְפוּ יַחַד מִשְׁפָּחָה : מִשְׁפָּחָה לְהִתְעַלֵּז
בַּאֲהָבִים . סְעוּדָה לֶאֱכוֹל לְבִיבוֹת לַהֲמָנִיּוֹת וּכְעָבִים . וְיַיִן כְּמַיִם
בְּשָׂשׂוֹן שׁוֹאֲבִים . וְשׁוֹתִים כָּל הַלַּיְלָה עַד שֶׁפְּנֵיהֶם מַצְהִיבִים . וְלֹא
יוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד הַבֹּקֶר : ויעבור הכוס וכו׳ :

סלמוניה

אֶשָּׂא כּוֹס עֲנָבִים בְּחֵיקִי . וְאֲשַׁבַּח הַיַּיִן עֲרֵבָה אַגִּיד בְּחִיכִּי . כִּי לְכָל
שׁוֹתֶיהָ מְאֹד תִּמְתְּקִי כִּי מוֹצְאָה מָצָא חַיִּים . חַיִּים עוֹשֶׁר וְכָבוֹד
יִתְמוֹךְ . מַעֲשִׁיר לָרָשׁ וּמַגְבִּיהַּ לְנָמוֹךְ : מַרְחִיב לֵב וְנֶפֶשׁ נְכֵאָה
יִתְמוֹךְ . כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים : חַיִּים הוּא לַמַּחֲזִיקִים בּוֹ . וְכָל יוֹסִיף
אִישׁ לִשְׁתּוֹת יִמְשׁוֹךְ לִבּוֹ . וּכְמֵי הַיַּרְדֵּן קָרוֹב יַגִּיחֵם אֶל קִרְבּוֹ . וַיֹּאמַר
נִבְלָעִים כִּשְׁאוֹל חַיִּים : חַיִּים הוּא לְכָל בָּשָׂר שִׁקּוּי לַעֲצָמוֹת . יִתֵּן שֵׁנָה
לָעַיִן וְלַעַפְעַפַּיִם תְּנוּמוֹת . הֵידָד הֵידָד יַשְׁמִיעַ וְרַבַּת הַמְּהוּמוֹת . כָּל
בָּאָיו לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּן אָרְחוֹת חַיִּים : שׁוֹבַע שְׂמָחוֹת אִתּוֹ
מְלֵאִים . מַכּוֹת בְּלִי חֶמְלָה גַּם חִנָּם יַרְבֶּה פְּצָעִים . אֵלָיו יֵאָסְפוּ עֲדָרֵי
בַּעֲלֵי אֲסוּפוֹת עָלָיו יִכְרוּ רֵעִים . הַגְּבִיעוֹת בְּיָדָם וְזֶה לָזֶה קוֹרְאִים
וְעוֹנִים לִבְרָכָה וּלְחַיִּים : ויעבור הכוס על שוליו ויקרא כל וכו׳ :

פותחין כנרון

ונשכח כל עדת בני ישראל והגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה ככתוב גם אלה ביין שגו :

כִּי הִנֵּה כַּחוֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר . בִּרְצוֹתוֹ מַרְחִיב וּבִרְצוֹתוֹ מְקַצֵּר . כֵּן
אֲנַחְנוּ הַיּוֹם כְּדוֹרֵךְ בְּגַת וַעֲנָבִים בּוֹצֵר : לַיַּיִן הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לְאוֹצָר :
כִּי הִנֵּה כַּסְּפִינָה בְּיַד רַב הַחוֹבֵל . בִּרְצוֹתוֹ אַחַר וּבִרְצוֹתוֹ מוֹבִיל . כֵּן
אֲנַחְנוּ הַיּוֹם כְּשׁוֹכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל : לַיַּיִן הַבֵּט : כי הנה :
כִּי הִנֵּה כַּגַּרְזֶן בְּיַד הֶחָרָשׁ . בִּרְצוֹתוֹ דִּבֵּק לָאוּר וּבִרְצוֹתוֹ פֵּרַשׁ כֵּן
אֲנַחְנוּ הַיּוֹם שׁוֹתִים עָשִׁיר וָרָשׁ : לַיַּיִן הַבֵּט : כי הנה .

(כפי מנהג פולין)

כִּי הִנֵּה כַּכֶּסֶף בְּיַד הַצּוֹרֵף בִּרְצוֹתוֹ מְסַגְסֵג וּבִרְצוֹתוֹ מְצָרֵף . כֵּן אֲנַחְנוּ הַיּוֹם שׁוֹתִים יַיִן שָׂרָף . לַיַּיִן הַבֵּט : כִּי הִנֵּה :

כִּי הִנֵּה כָּעֲנִי הַמְהַפֵּךְ בַּחֲרָרָה . בִּרְצוֹתוֹ אוֹפֶה וּבִרְצוֹתוֹ מְסִירָה . כֵּן הַכּוֹס בְּיָדֵינוּ נֶהְפּוֹךְ כְּמַהְפֵּכַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה : לַיַּיִן הַבֵּט : כִּי הִנֵּה :

כִּי הִנֵּה כַּבִּכּוּרָה בְּרֹאשׁ הַתְּאֵנָה . בְּעוֹדָהּ בְּכַף אִישׁ יִבְלָעֶנָּה . כֵּן הַכּוֹס בְּיָדֵינוּ הַתָּעִיף עֵינֶיךָ בָּהּ וְאֵינֶנָּה : לַיַּיִן הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לָאוֹצָר : כִּי הִנֵּה :

ויעבור הכוס על שולין ויקרא וגו׳ . ע״ד א״ב בקלה קלות בת״ן כיין מנוי א״ל זכ :

אָמְנָם כֵּן . הַיַּיִן סוֹכֵן . בָּנוּ : בּוֹעֵר גַּחֶלֶת . כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת לְבָבֵינוּ : גָּדַר נְתִיבוֹת וְצָרוּ הָרְהוֹבוֹת בַּעֲדֵינוּ . דֶּרֶךְ יָשָׁר וּנְתִיב מְאֻשָּׁר . לֹא מָצָאנוּ : הֵן כְּעִוְרִים וּכְסַנְוֵרִים מְשַׁשְׁנוּ : חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ . שׁוֹאָה וָאֶמֶשׁ בַּעֲדֵינוּ טֶרֶם נֵלֵךְ בְּרֶשֶׁת שָׁלַח קַרְסֻלֵּינוּ : יִמְעֲדוּ אֲשׁוּרִים . כְּמוֹ אֲסוּרִים . רַגְלֵינוּ : כָּלָה הַהוֹן וְכֹחַ וְאוֹן . אֵין בָּנוּ : לָעָה וְעִלֵּג . וּכְמוֹ פִּלֵּג . לְשׁוֹנֵנוּ מִי יִתֵּן . וּמִי הַשָּׂטָן הֶקְנָאנִי : נַהֲרֵי נוֹפֶת כָּאֵשׁ תֹּפֶת קִרְבֵּנוּ סוֹפָה וָסַעַר וּכְמוֹ שָׂעַר . בִּטְנֵנוּ : עָשִׁיר וָרָשׁ סְבוּכֵי רֹאשׁ בְּלָנוּ : פּוּר הָמָן פַּחִים טָמַן לְרַגְלֵינוּ : צֶבַע יַיִן . הַכְלִיל עַיִן . בְּפָנֵינוּ : קוֹל צְוָחָה רוֹן וְשִׂמְחָה כִּי הִשְׁכַּרְנוּ : רַעַשׁ וּרְעָדָה . וּמְעָדָה . אַשְׁרֵינוּ : שָׁאוֹן שִׁכּוֹר . וּכְמוֹ בְּסִקּוּר . לְחָיֵינוּ : תְּנוּמָה וַאֲפֵלָה . עָלֵינוּ נָפְלָה וְנִרְדַּמְנוּ :

ויעבור הכוס על פניו ויקרא כו׳ :

לְאַט וְלֹא בְּחִפָּזוֹן . לִשְׁתּוֹת וְגַם לָזוּן .

לִשְׂבֹּעַ וְלֹא לְרָזוֹן . הַיּוֹם גָּדוֹשׁ :

אֶפֶּר מֵאָז לִשְׁתּוֹת הַיּוֹם . בְּעוֹז יֵשַׁע זֶה יוֹם . גִּיל סְפוֹת בִּמְצוֹא פִּדְיוֹם . דִּין לְבָבֵינוּ לַיְלָה וְיוֹם : הֲדַר הוֹסֶן יִשְׁעֵנוּ מְתַנִּים . וְתִיקֵי מַעַשׂ וּבְמִצְוַת מְזֻוָּנִים . זֶבַח וּנְסָכִים לָרוֹב מְבִינִים . חֲדִים בְּשִׂמְחָה וְאוֹכְלִים לְמַעֲדַנִּים : טָחֵי רֶקַח לִפְנֵיהֶם מְתוּחִים . יַיִן וּדְבַשׁ הַסֵּךְ

נְסָכִים . כָּלִיל צְלִי תְּמִימִים וּנְתָחִים . לֶחֶם רָב וּשְׁמָנִים מְמֻחִים : מַעֲשֵׂה מַרְחֶשֶׁת יְבַתְּרוּ לִבְתָרִים . נוֹפֶת כִּשְׁאוֹן מַיִם כַּבִּירִים . סוֹבְאִים עַד פְּנֵיהֶם צְהִירִים . עֵינֵיהֶם כַּשַׁחַר פָּרוּס בֶּהָרִים : פָּרִים וּבְנֵי בָקָר אוֹכְלִים . צְלִי אֵשׁ וְיֵין דָּרִים . קוֹל רִצָּה וְחֶדְוָה מַגְדִּילִים . רִנָּה וְצָהֳלָה וּמְהַלְלִים בַּחֲלִילִים : שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הַלַּיְלָה מְעוּתָדִים : תְּאֵבִים לֶאֱכוֹל וְכֻלָּם חָדִים . אִכְלוּ שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים . כִּי רֶוַח וְהַצָּלָה עָמַד לַיְּהוּדִים .

ויעבור הכוס וגו׳ :

זֶה אֶל זֶה שׁוֹאֲלִים . זֶה אֶל זֶה מְמַלְלִים . אַיֵּה פָּרִים וְאֵילִים : אוֹכְלִים .

וְשׁוֹתִים מִשְׁתַּגְּעִים וּמִתְהוֹלְלִים :

לְאוֹכְלֵי לְבִיבוֹת . וּפְנֵיהֶם צְרוּבוֹת . גָדוֹשׁ וּבָרוּךְ :

אוֹחֲזֵי כוֹסוֹת . וְאוֹהֲבֵי אֲשִׁישׁוֹת .   אוֹמְרִים גָדוֹשׁ :

בְּפִיהֶם מַעֲדַנּוֹת וְלִפְנֵיהֶם מִגְדָּנוֹת .   אוֹמְרִים בָּרוּךְ :

גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת . כְּתוּת כִּתּוֹת   א״ג :

דּוֹרְשִׁים בַּבָּשָׂר . אֵיזֶה הַיָּכֵשֵׁר .   א״ב :

הֵידָד שׁוֹאֲגִים . וְיַיִן מוֹזְגִים .   א״ג :

וְאוֹכְלֵי מַשְׁמַנִּים . דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים   א״ב :

זוֹמְרֵי זְמִירוֹת . וְהוֹגֵי שִׁירוֹת .   א״ג :

חַכְלִילִי עֵינַיִם . וּלְבֶן שִׁנַּיִם .   א״ב :

טוֹרְפִים בְּכַפָּם . בְּזֵעַת אַפָּם .   א״ג :

יוֹשְׁבֵי שְׁלְחָנוֹת . וּבְפִיהֶם רְנָנוֹת :   א״ב :

כּוֹסוֹת וְכַדִּים . בְּיָדָם נִצְמָדִים :   א״ג :

לוֹבְשֵׁי נָכְרִים . וְהֵם מִתְנַכְּרִים :   א״ב :

נַפְשָׁם שׁוֹקֵקָה . הַב הַב כַּעֲלוּקָה .   א״ג :

סוֹבְאִים וְזוֹלְלִים . וּמְהַלְלִים בַּחֲלִילִים .   א״ב :

פְּנֵיהֶם כִּשְׂרָפִים . כְּחַיּוֹת טוֹרְפִים . א״נ :
צְלוּיִם מְמֻהִים . לִפְנֵיהֶם מְתוּחִים . א״ב :
קִרְבָּם נָפוּחַ . וּפִיהֶם פָּתוּחַ . א״נ :
רוֹדִים בָּעָם . לִטְעוֹם טַעַם . א״ב :
שְׂרוּפֵי לְבָבוֹת . כְּאֵשׁ שַׁלְהָבוֹת . א״נ :
תּוֹמְכֵי קְעָרוֹת . הַיָּעִים וְהַסִּירוֹת . אומרים בָּרוּךְ :
לְאוֹכְלֵי לְבִיבוֹת . וּפְנֵיהֶם צְרוּבוֹת . גָּדוֹשׁ וּבָרוּךְ :

מיוסד ע״ס א״ב

אִוָּה הַמֶּלֶךְ בְּמְסִבּוֹ שֶׁגְּלָתוֹ לְהָבִיא עֲרוּמָה . בָּעֲטָה בּוֹ וּבְחֶרְפָּה פָּנָיו הִכְלִימָה . גְּזֵרָה יָצְאָה מִלְּפָנָיו כַּמַּיִם לִשְׁפּוֹךְ דָּמָהּ : דַּת נִתַּן לְבַקֵּשׁ אִשָּׁה לִנְסִיכָה . הֲדַסָּה נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וְתַחַת וַשְׁתִּי הִמְלִיכָהּ וּבְאַהֲבָתָהּ שָׁגָה וַחֲמָתוֹ שָׁכָכָה : זֵד יָהִיר כַּאֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ מִכָּל שָׂרִים וַעֲבָדִים . חָשַׁב לְאַבֵּד זֶרַע הַיְּהוּדִים . טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד זְקֵנִים וִילָדִים יְמִינֵי חָלַם כְּלִיל יַחְלוֹף מָרוֹם נִגְזָרָה . כִּנֵּס הַיְּהוּדִים לְחַלּוֹת פְּנֵי נוֹרָא לַחֲצַר מַלְכוּת שָׁקְדָה הֲדַסָּה בְּנֶפֶשׁ מָרָה : מַלְכָּה בִּרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ בְּחָצֵר עֲצוּרָה . נָם מַה לָּךְ אֶסְתֵּר עֲטוּף בַּצָּרָה . סָלְדָה בַּחִילָה בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְחֶפְצָהּ הִסְתִּירָה . עָרְכָה מִשְׁתֶּה פַּעֲמַיִם וְהֵכִינָה : פַּחִים לְרֶגֶל הַצּוֹרֵר הִטְמִינָה . צוֹרֵר לְבַדּוֹ עִם הַמֶּלֶךְ הִזְמִינָה : קוֹלָהּ נָתְנָה שָׁם בְּדִמְעָה . רָאָה צַר וְאוֹיֵב זָמַם לַהֲרוֹג עַמִּי בְּעָרְמָה . שָׁמֵם הַמֶּלֶךְ כְּשָׁמְעוֹ וַיִּמָּלֵא חֵימָה : תּוֹאַר פְּנֵי הַצּוֹרֵר מִשְּׁחוֹר אָפֵל . יְאַחֲזוּ רַעַד וְלִפְנֵי הַמַּלְכָּה הִתְנַפֵּל : הַמֶּלֶךְ בְּשׁוּבוֹ מִבִּיתָן וְהָמָן עַל הַמִּטָּה נוֹפֵל : וַיִּקְצוֹף הַמֶּלֶךְ מְאוֹד וַחֲמָתוֹ נִתְּכָה . דִּבֵּר אֵלָיו בְּחֵימָה שְׁפוּכָה : הֲגַם עִמִּי בַּבַּיִת תִּכְבּוֹשׁ אֶת הַמַּלְכָּה : לֹא כִּלָּה עוֹד לְדַבֵּר וְהִנֵּה חַרְבוֹנָה . יַגִּיד לַמֶּלֶךְ כִּי עֵץ בָּנָה . בַּעֲבוּר מָרְדְּכַי אִישׁ אֱמוּנָה חִישׁ לִתְלוֹתוֹ עָלָיו צִוָּה בְּלִי הֶמְלָה : זֵדוֹן לִבּוֹ הוּשַּׁם לוֹ לְמְעִי מַפָּלָה קְהַל

עדת ישורון יצאו לאור מאפילה : ארור המן שמו אבד ואמלל
מרדכי ברוך שמו בפי ישרים מהלל . צהלים ושמחים כלנו
בקריאת המגילה :

ניגון ע״ס יהם נסע

יום פורים זה הוכן לשמחה ומשתה כי ראש מבית רשע מהצת .
על כן ואכלת ושבעת ושמחת : כי אדם אין בארץ אשר יעשה
פורים ולא ישתה :

יום פורים זה . אורה ששון ושמחה ליהודים . חללים הכו אויביהם
והאבידום . על כן נהיה כלנו עתידים : סעודה לערוך במאכל
ובמשתה : כי אדם וגו׳ :

יום פורים זה . בפועל כפיו רשע נוקש . טמן פחים לרגלינו והיו
לו למוקש על כן נאכל הכל כאכול אש קש . עלה נעלה יין
מתרתית דיוטא . כי אדם :

יום פורים זה . געול צחן תמורת זר ראשו נשפך . יקר וגדולה אשר
חפץ על ימיני נהפך : על כן נריק היום כל כד וסף פינו נמלא
במאכל ובמשתה . כי אדם :

יום פורים זה · דת נתן לשמוח בלב חדים . כימים אשר נחו בהם
היהודים . על כן נתעלס באהבים ונרוה דודים צלי נאכל ויין
נשתה . כי אדם :

יום פורים זה . העביר המלך טבעתו ולמרדכי נתנו . לכתוב על
היהודים כטוב בעינו על כן מגדים יאכלו איש כרצונו קלוי
וכרמל ויין משתה : כי אדם :

יום פורים זה . ויכו היהודים בכל אויביהם . מכת חרב הרג ואבדן
עשו בשונאיהם על כן מיני מגדים לא ימוש מפיהם רש ושוע
יחד מסבים במשתה . כי אדם :

יום פורים זה וזר נכתר דורש טוב לעמו. נודע ביהודה ובישראל גדול שמו על כן נשתה יין אשר טוב טעמו תחקר נפשינו מדשן מאכל ומשתה. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה פירים ולא ישתה:

אמת מה נתעב ונאלח היה מראה המן בתלותו על העץ אשר הכין אל מרדכי גבוה חמשים אמה:

באודים בבירה · מראה המן : כקורי עכביש מ״ה :
כבגד עידים . מראה המן : כשעיר עזאזל מ״ה :
כגנב במחתרת . מ״ה : כזבל באשפה מ״ה :
כדומן שדה . מ״ה : כטנוף במכתרים מ״ה :
כהרוג בחוצות . מ״ה : ככלב מת מ״ה :
כחציר יבש . מ״ה : כמכה טריה מ״ה :
כיענה במדבר . מ״ה : כסחי מאוס מ״ה :
כלבוש צואה . מ״ה : כצרעת ממארת מ״ה :
כנצר נתעב . מ״ה : כראש ולענה מ״ה :
כפגר מובס . מ״ה : כתולה על עץ מ״ה :

הן כל אלה בהיות העץ על מכונו . והמן תלה ביהדותיה דורו ראו ושמחו · אשרי עין ראתה כל אלה הלא למשמע אזן תאבה נפשנו :

אשרי עין ראתה אסתר בלבוש מלכות הלא למשמע אזן תאבה נפשנו :

א ע ר בבואה אל המלך הלאתנ . א ע ר מרדכי רוכב הלאתנ :
א ע ר גדול ליהודים הלאתנ א ע ר נרדף לביתו הלאתנ :
א ע ר דורש טוב לעמו הלאתנ : א ע ר סוס נוהג הלאתנ :
א ע ר המן תלוי הלאתנ . א ע ר עשרת בני המן הלאתנ :
א ע ר ושתי נהרגת הלאתנ : א ע ר פגריהם תלוי הלאתנ :
א ע ר חרבונה הסרים הלאתנ : א ע ר צורר אבל הלאתנ :
א ע ר טבעת המלך הלאתנ : א ע ר רצו לאחיו הלאתנ :
א ע ר כתר אסתר הלאתנ : א ע ר שמחה ויקר הלאתנ :
א ע ר לבוש מלכות הלאתנ . א ע ר תקפו וגבורתו הלאתנ :

ומעתה אין לנו לא אחשורוש המלך ולא בגתן ותרש לא גאות רשע ולא דלקת עני . לא המן הרשע ולא ושתי המלכה . לא זרש ארורה . ולא חרבונה הסרים . לא טבעת המלך ולא יין משתיו לא כתר מלוכה . ולא לבוש מלכות : לא סוס המלך . ולא

עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים: לֹא פַּרְשַׁנְדָּתָא וְדַלְפוֹן וְלֹא צוֹרֵר הַיְּהוּדִים יֹא קֶרֶן וַשְׁתִּי וְלֹא רָצוּי לְרוֹב אֶחָיו לֹא שֵׁתָר וְאַדְמָתָא וְלֹא תַּרְשִׁישׁ וּמֶרֶס:

וּמֵעֵת חָסַרְנוּ כָּל אֵלֶּה הִנֵּה כְּהַיּוֹם הַזֶּה:

פי׳ חסר״ק

תָּעִינוּ בְּיַיִן כֻּלָּנוּ שָׁגִינוּ בַּשֵּׁכָר גְּדוֹלֵינוּ וּקְטַנֵּנוּ רַנָּה יִשָּׂא לְשׁוֹנֵינוּ קוֹל שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ צָהֳלָה בְּחוּצוֹתֵינוּ פָּרִים וּבְנֵי בָקָר מַאֲכָלֵינוּ: עֲגָלִים פְּטוּמִים בְּרוֹתֵינוּ סוֹבְאִים וְזוֹלְלִים הָיִינוּ נוֹפֶת וְצוּף טְעָמֵינוּ מַרְבַּדִּים רִבַדְנוּ עַרְשֵׂינוּ לְבוּשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּנוּ כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה לֹא יֶחֱשֶׁה פִּינוּ: יֵינוֹת מְבֻשָּׂמִים סָבָאנוּ טַפֵּי נוֹפֶת טְעָמֵינוּ חֶמְדַּת הַשִּׁיר גּוֹרָלֵנוּ. וּמִזְמוֹרוֹת וְשִׁירוֹת נַחֲלָתֵנוּ: הֵידָד נִקְרָא בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ. דָּגִים וּבָשָׂר עַל שֻׁלְחָנֵנוּ גְּדָיִים צְלוּיִים בְּכָל תַּנּוּרֵינוּ. בַּרְבּוּרִים אֲבוּסִים בְּכָל הֲמוֹנֵנוּ: אוֹרָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה בְּכָל גְּבוּלֵינוּ:

פְּתַח לָנוּ שַׁעַר. בְּעֵת נְעִילַת שַׁעַר. מָלֵא וְגָדוֹשׁ:

פוכ גומר אלו כפסוקים קודם שקיעה כידה:

הַלַּיְלָה תִּפְנֶה. הַיָּרֵחַ יָבֹא וְיִפְנֶה. נָבוֹאָה שְׁעָרֶיךָ:

ויעביר הכוס כו׳ ויקרא

שַׁעֲרֵי הַמִּרְתֵּף פְּתַח וְאוֹצָרְךָ הַטּוֹב לָנוּ תִּפְתַּח וְהַשִּׁיאֵנוּ אֶל מְעוּזֵּנוּ:

שַׁעֲרֵי הַיַּיִן מֵהָעֵבר תִּפְתַּח חַכְלִילֵי עַיִן: שַׁעֲרֵי נוֹפֶת מְהֵרָה תִּפְתַּח: לִפְנֵיהֶם כְּתוּפַת. שַׁעֲרֵי אֱגוֹזִים מְהֵרָה תִּפְתַּח לְהַרְכִּיהֶם גְּלוּיִים: שַׁעֲרֵי תַּפּוּחִים מְהֵרָה תִּפְתַּח לְעָשִׂים וּשְׂמֵחִים שַׁעֲרֵי לְבִיבוֹת מְהֵרָה תִּפְתַּח לְמִתְחַפֵּשׂ בְּמַלְבּוּשׁ נָכְרִי וּפְנֵיהֶם צְהוּבוֹת

ויעביר הכוס על שוליו ויקרא כו׳

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵי מִדּוֹת בפעם אחד

וְהָיָה כִנּוֹר וָנֶבֶל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם ג׳ פעמים

הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ ז׳ פעמים

לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּכִפְלַיִם נגום כ״כ

שתיה גדולה